BALÁSSY FANNI

KISZUGLÓ

Lacinak

A busz mellett pazar házfal suhan,
nagykövetségek, díszes paloták,
egy nap majd a miénk lesz az egyik,
de lemondunk róla hamar, mikor
kiszámoljuk, hány négyzetméteren
kéne takarítani. Felmosó-
vödör a szoba közepén: vártál.
A padló gyöngyvirágtól illatos,
serpenyőben hús sül, az asztalon
teríték, ikeás villa, kanál.

Egyetlen szoba, egy cselédlakás,
benne ágy, szék, kád, szelektív kuka,
tanuljuk, mi műanyag, s mi papír.
A galérián egy üvegszemű,
kiterített barna medve henyél,
s por lep mindent kiirthatatlanul.
Fenyőág Bosnyák téri piacról,
pár aranyszínű, apró üveggömb,
néhány könyv, két fazék, egy jénai,
mindössze ennyi a tulajdonunk.

Bár Kiszugló odakint didereg,
mi nem fázunk a konvektor körül.
Megszoktuk már a másik lépteit,
összehangolt lélegzetvételünk
felolvasztja a deret, zúzmarát.
Még néhány hét, és elkészül a könyv,
s ha feléltük az ösztöndíjadat,
akkor majd újra hazaköltözöl,
s én péntekenként vonatra szállok,
hogy pár órára viszontlássalak.

Ha vége az órámnak, hívlak is.
Egy éve már, hogy ismét otthon élsz,
azóta nagy a zaj, fojtóbb a szmog,
a mozipénztárban csak egy jegyet
kérek, és kisadag kukoricát.
Szavakból formált tested vonszolom
magam után, s megmutatom neki
a kihalt város másik szegletét.
Zuglótól távolodva robog a
Dunán át a sárga negyvenhetes.

DARVASI LÁSZLÓ

ÁRVASÁG, VIDÉK

Voltak otthon nekünk mindenféle térképeink. Rengeteg órát töltöttem el tépett szegélyű, szakadozott, különösen izgalmas állagú térképek előtt, és ezek a királyi Nagy-Magyarország térképei voltak leginkább. Furcsa, egzotikus országalakzatokat mutattak, a Horthy-korból maradtak ránk, Csonka-Magyarország, a bécsi döntések illékony alakú Magyarországai, a „mi lett volna, ha" Magyarországa, a „ha ez legalább megmaradt volna" Magyarországa. Megőrizte a mappákat a fogyatkozó, így-úgy bővülő, sorscsapásokkal sújtott család. Átvészelték a legsötétebb ötvenes éveket is, pedig biztosan komoly retorzió járt volna, ha egy váratlan házkutatás során rájuk lel a szolgálat. Aha, a bűnös nacionalizmus melegágya. Ahogy szőnyegen hasalva nézegettem ezeket a térképeket, megtanultam sok egykori magyar város román, szerb vagy szlovák nevét. Magyar városok, írom, magyar városok – is.

Kosice. Oradea. Novi Sad. Vojvodina. Satu Mare. Cluj. Tízéves vagyok, a hetvenes évek legeleje telik, bármikor megmondom, hol van Satu Mare, Lendava vagy Bratislava.

Aztán megint csak tíz év múlva egy széki házban nézzük a helyi táncokat, a legényest. Kimegyek cigarettázni, szorongok, gomolyog a kertek alatt a hideg. Kijönnek a székely fiúk is, egyre hűvösebb az est a hegyek között, külön állnak. Nem szólnak hozzám, én se hozzájuk, hová kellene nyomni a csikket.

A diktatúra, jelesül a szocializmus, konzerválta a traumát. Konzerválta a traumatikus embert, annak fájdalmát. Adott helyette mást, neki tetsző traumát, Trianon nincsen, szegénység volt, már az sincsen, osztályharc van, holokauszt módjával.

A vidékiség sokkalta mozgékonyabb fogalom annál, mint hogy csak Pest és a főváros túli világ, a népi és az urbánus jelleg elválásai alapján definiáljuk. Dzsóker. Trianon, amelynek fájdalmáról a szocializmus nem akart tudomást venni, vidékivé tette az anyaországtól elszakított erdélyi, partiumi, délvidéki, felvidéki vagy kárpátaljai magyarságot. A centrum a trianoni felosztásban Magyarország lett. Az úgynevezett anyaország.

Kádár nem akart tudomást venni a párizsi szerződés okozta nemzeti sokkról, annak hosszúra tervezhető történelmi hatásáról, illetve nagyvonalú internacionalista gesztussal rábízta szomszédos elvbarátai kényére-kedvére az elszakított magyarság sorsát. A kolozsvári, nagyváradi, kassai magyar vidéki lett Magyarországról nézve. Vidéki lett az egész Felvidék. Nem volt többé szerves, autentikus tartozék. Magyarok, akik kívülállóvá váltak, és hányszor.

Vidéki az, aki helyett elintéződnek a dolgok, aki helyett döntenek. Vidéki nem vesz részt, hanem visel. Elvisel, (nota bene!) tűr. De hát a fogalom az anyaországon belül is természetes módon használható. Hogy ugye Pest a centrum, de a szegedi, szekszárdi vagy abádszalóki polgár, lakos pedig, aha. Minden fontos társadalmi, egyéb kérdés a fővárosban dől el, fővárosom az ország szíve. Ami fontos, jelentékeny, ami szép, ami érték, Pest.

De mondjuk Bécsből nézve Budapest micsoda? Nemde vidék, hetyke, érzékeny kurucbarbárok furcsa metropolisza? Mondjuk Londonból, Párizsból, Berlinből, mit

ne mondjak, New Yorkból nézve micsodák vagyunk? A magyarok egzotikusak, bennszülöttek, furcsák, kiszámíthatatlanok, törtetők, megbízhatatlanok, mögötted lépnek be a forgóajtón, de előtted ugranak ki. Kérlek, nem túl zsíros ez a gulyás? Nahát, ez a disznósajt?

A délvidéki magyarok tettek egy finom, ironikus gesztust – náluk kevesebb kisebbség szenvedett többet – abban a viszonylagosan élhetőbb, a kultúrát, az utazási lehetőségeket szabadabban kezelő titói rendszerben. Tolnai Ottóék találták mondani, és ebben akadt nem kevés fricska is, hogy de gyerekek, nekünk azonban, nem úgy, mint nektek, van tengerünk. Tenger, értitek? Persze, perifférián élünk. Persze, elszakítva egzisztálunk, persze, de mégis eljuthatunk a mindhez, a beláthatatlanhoz, a fölbecsülhetetlenhez, a kvázi végtelenhez, mert a mi centrumunk a tenger, a fehérkék fodrozódás, kósza, vijjogó sirályok, csillanó napfény, pálmák, Korcsula, harapós lányok Montenegróban. Triesztig elér a kezem, barátom, onnan pedig szinte már látszik a digók földje.

Domonkos István *Kormányeltörésben* című verse biztosan benne van a huszadik századi magyar nyelvű költészet legjobb tíz verse között, és ha úgy veszem, sokkal összetettebb, rétegesebb mű az *Egy mondat a zsarnokságról* című opusnál. A *Kormányeltörésben* olyan vers, amelynek narrálója mögül kihátrálni, elveszni látszik, pedig mennyire ott van, nagyon is ott van a történelem. Ez adja a drámaiságát. Meg persze a rontott nyelv. Az a másik, az illyési repetitív listázó, amely mögött nyilvánvalóan ott dohog és izzik a történelem, mégpedig mindenestül, mint például a *Nemzeti dal* mögött. Költészet, melyet végül is a politikai indokoltság, a korlátozhatatlan szabadságvágy támogat, s így lesz a szabadság reprezentatív kiáltványa. Centrumvers. A *Kormányeltörésben* akkor is a vidék hangján szól, ha Milánóban, Frankfurtban vagy Stockholmban dadogja el a nyelvet, hazát, történelmet, egyúttal centrumot vesztett, s egy jelentős közösséget szimbolizáló lírai én. Vidékvers. A vidékiség fanyar himnusza. Jut eszembe Tolnai egy verseskötetének címe: *Vidéki Orfeusz*.

A centrum kirakatba ír.

A vidék a reménytelenbe.

Amikor a konzerválásra ítélt, traumatizált lélek fölébred, amikor szabadon artikulálhat végre, láthatóan tele van haraggal, az elárultatás évszázados fájdalmával és indulatával. Én, én vagyok a magyar, aki megszenvedtem azért, hogy az maradhassak. Helyetted – aki az anyaországban sasszézgattál – is szenvedtem. Míg te operáztál, míg te hétvégéken, szabadnapokon, ócska kis bulikon gondoztad a magyarságodat, míg te évi egyszer, március idusán, a dagadó melledre ziherejsztűzted a trikolórt, én titokban hallgattam a Kossuthot, könyvet és gyógyszert csempésztem, Himnuszt énekeltem, román öklöt szenvedtem, és vacsoránál csak mutogattunk, mert a lehallgatókészülék kilógott, bazmeg, a csillárból, csaknem a zöldbablevesbe. Neked a magyarság hobbi volt. Mi kvázi vértanúságot szenvedtünk.

Mi hangzik a másik oldalról? Román. Átjön hozzánk a román, és.

Vannak írók, akiknek problémát jelentett a vidéki származás. Nem szűnő kisebbrendűség a viszonylagos siker ellenére is. Mint aki azt várja, hogy a hely, az a bizonyos genius loci igazolja a tékozló – legkisebb, legügyesebb – fiú messzire futását. Adjon fölmentést neki, hogy olyan távolra jutott, a csillogásba. Értse meg, és ne nehezteljen, hogy ha haza eszi a fene, a vállán konfetti csillog.

Soha nem éreztem ehhez hasonló problémát. Nem is érdekelt. Bejártam Európát, Amerika egy részét, Budapest történelmi belvárosában élek, vidéki, azon belül is alföldi maradtam. A legszebb föld nekem a sík, a kietlen semmi se föld, a sárgán hullámzó, a gyakran szik marta fehéret mutató tarló, ez az otthonom. A nyílegyenes kanálisok, a lapuleveles

árokpartok, a nincs himnuszát zümmögő kis füzesek, olajfák, melyeket ligetnek azért nem nevezhetnék, csoportosulásai. Állathangok. Kárál a tyúk, Mozart. Kútvízben csobban a láncos vödör, Bartók. Biciklik a kocsmák előtt, Schumannok. Árad a Tisza, Vivaldi.

De van egy hang, amit most kiválasztottam. New Yorkról mondják, hogy az a város, amely soha nem alszik. Éjjel-nappali működés, erős hangszennyezés még éjjel háromkor is. Örök zsongás, dudák, a kamionok hajókürtjei. Egy vidéki város már naplementekor elájul. Vergődik kicsit, hat óra után már biztosan nincsen. Ha áll az ember a ház előtt, néha most is meghallja a vonatot. Sípol vagy dudál, nem tudom, az estben a hang elvékonyul. De elér másfél kilométerre is. És aztán csattog, kattog, elfut. Az alföld vonata. Olyan, mintha tartana valahová.

PODMANICZKY SZILÁRD

ÉLETET A KÉPEKNEK!

Elhúztam a függönyt, és kinéztem az ablakon. Hatalmas tehenek ballagtak az utcán, gömbölyű hasuk csónakként ringott a patákkal fölvert porban. Tele voltak fűvel. És ahogy később megtudtam, a négyrétű gyomorban ide-oda pakolgatták a füvet. Jött utánuk egy hastáncosnő. Varázspálcát fogott a kezében, azzal terelte a teheneket. Mint egy kis pillangó, úgy röpdösött a fűvel teli hasak között. Nagylány volt, és csinos. Néha kiábrándító mackónadrágot viselt. Ha fújt a szél, lobogott rajta, mint egy zászló. Itt véget is ért az ismeretségünk. Hetente egyszer-kétszer kisétált az ablakkeretből.

Ballagtam a kocsiúton, száraz homok a keréknyomokban, középen fűcsomók. Az út jobb szélén búzatábla, a kék búzaszálak tövében vöröslő pipacs. A verebek ide-oda pattogtak a kihullott búzaszemek között. Balról méhek zümmögtek a gyümölcsösben, amit fenyőfából hasított léckerítés ölelt körül. Tombolt a nyár. Az égen vakító felhőgömbök burjánzó formái. A házat gőzölgő csend vette körül, miután a kutya elhallgatott. A gazda kiállt az ajtóba, és nézett. Ha kérnék egy pohár vizet, a kannafedőbe töltene, és nem kérdezne semmit, csak nézne. Láttam a szemében, nem tartozom közéjük. De akkor hova?

Gyerekkoromban időnként elhagyta a számat egy mondat, amit hosszú csönd követett. Egy érzésről beszéltem. Azt mondtam: Most jól érzem magam. Ültem, és jól éreztem magam. Meg kellett tanulnom, hogy az érzelmeim hullámzása a boldogságérzettől a hatalmas intenzitású lelki fájdalomig terjed. Bejárták a teljes amplitúdót. Érte vagy ellene küzdeni értelmetlen, sem létrehozni, sem megszüntetni nem lehet, akadály nélkül hullámzanak bennem az érzelmi tónusok. De bíztam magamban, és a tapasztalat is azt mutatta, hogy a cselekvés az egyetlen út a két jó vagy két rossz között. Kibírni, élvezni, kibírni, élvezni… És azt csak sejtettem, hogy elveszni igazán a bizalmon keresztül lehet.

Most, hogy újra a gyerekkoromról írok, be kell számolnom róla: két nappal ezelőtt ismerősnek jelölt a Facebookon Pisti. Azonnal visszajelöltem, és már írt is: Hogy lehet, hogy emlékszel rám, mikor negyven éve nem találkoztunk? A fénykép alapján nem is emlékeztem, írtam, de az adataid szerint ott születtél, ahol én, és a születési dátum alapján pont a volt osztálytársam öccse lehetsz. Aztán még váltottunk néhány szelíd mondatot, hogy itt él tőlem harminc kilométerre a Balatonon. Éjszaka leveleztünk, az emlékképek csak úgy suhogtak a kis asztali lámpa mellett. Utcák, kerítések, gömbakácok és az a végtelen alföldi táj, ahol mindig van hová menni.

Nagyapámék sokáig tanyán laktak, ahová biciklin gurultunk látogatni. Egy saját biciklink volt, egyet meg kölcsönkértünk. Én a csomagtartón kaptam helyet mint jól szállítható, kevésbé törékeny poggyász. Szép fás tanyán laktak a nagyszüleim, árnyékot adott a jegenyenyár, a hosszú akác és a lompos ecetfa. A tanyához külön behajtó vezetett a kocsiútról, a kocsiút és a tanya között pedig a gyümölcsös zöldellt. Volt benne szilva, meggy, cseresznye, alma, de főképp szőlő, a sorok között zöldségek, bab, borsó, saláta. Amott ribizli, piszke. A kertet tüskés akácágakból összedrótozott kerítés ölelte körül. A házzal szemben, az udvar másik oldalán állt a tehénistálló, mellette a disznóólak, jobbról meg a kutyaházak. A kutyák koloncot viseltek a nyakukban. Az udvar közepén a mélységes mély gémeskút, amiből nyáron is jéghideg friss vizet mertünk a vödörrel. A kút kávája mellett az itató. Ezek az emlékképek már csak három ember fejében élnek, és hiába írtam le, a múlt élménye nem átadható. Hiányzik az a szenvedélyes zsongás, amivel az összes többi emlékkép körülöleli. A távoli halastó, a kisvasút és a barátok föltámaszthatatlan emléke.

Több mint negyven év után találkoztunk a kisiskolás osztálytársaimmal. Volt, akit nem ismertem meg, egyetlen vonása sem emlékeztetett a gyermekarcra. Az egykori napló alapján haladtunk, mindenki elmondta az életét. Aki már meghalt, arról nem tudtunk semmit. Az életüket hallgatva mérhetetlen szeretetet éreztem irántuk, amit csak egy teljes élet iránt lehet. „Én nem szerettem tanulni, mondta Marika, ezért nyolcadik után dolgozni mentem. És most is dolgozom." És leült. Mintha elmulasztottunk volna egymásnak segíteni, odafigyelni, mintha igenis átlátszó lenne a földgolyó, és bárki bármilyen messze él is, látni lehet a napjait, a kezét, amivel reggel lehajtja magáról a takarót, amivel tányért tesz az asztalra, pénzt számol és gondolkodik, és félreteszi jövő hónapra az aprót. Ezek után elmondani az én kalandos életem fordulatos epizódjait? Te jó ég, gondoltam, milyen bőkezűen bánt velem az élet. Nap mint nap látom ezt a tükröt, és nem ereszt. Látom az életüket, szemközt az enyémmel. Pálinka, rántott hús, fülzúgás.

Mit jelent vidéken élni? Azt, hogy nagyon korán kell kelni ahhoz, hogy díjat vegyél át a fővárosban. Reggel még hideg van, ezért pulóvert és kabátot is húzol, napközben viszont már húsz fok felett, izzadsz a pulóver alatt, csak a kabátot hajtod a karodra. Táska van nálad, a fővárosiak üres kézzel sétálnak. A papírjaid a kis zsebben. Minden koldusnak adsz pénzt, és amikor bemennél egy nyilvános vécébe, rájössz, elfogyott az összes apró, és húszezrest nem váltanak a budiban. Egyedül ebédelsz, hallgatod a város zaját. Még van három órád a vonatig, mert ősszel ritkították a járatokat. Céltalanul lézengsz a kitüntetéssel a táskában, nézed a fényeket, mert művész vagy. Leszólít egy kifestett nő, de nem érted, mit mond, mert órák óta nem szólt hozzád senki, ezért majdnem visszakérdezel. Otthon ez nem eshetne meg veled, ott minden perced ki van számítva, és ha este vacsora után kinyitod a palack bort, elégedett vagy, mert tudod, hogy ma megint haladtál valamit. Itt viszont

nem tudod kinyitni a vonat ajtaját. Hiába jött el az idő, hogy fölszállj, elfelejted, hogy már nem kilincsre, hanem gombnyomásra nyílnak az ajtók. Itt elmegy melletted az élet. A vonat elindul, végre jó kerékvágásban haladunk, vissza a helyünkre. A kalauz nem beszél hozzád, csak köszön, mindketten tudjátok, mit kell tennetek. Minden kép ismerős, amit a vonatablakból látsz, fejben is tudnál hazáig utazni. Amikor megérkezel, már sötét van, a kabátot föl kell venni a hideg miatt. A táska a válladon, kezed a zsebben, és úgy tíz lépés után újra otthon vagy.

Kelt Balatonbogláron, 2020 szeptemberében, aznap, mikor metszőollóval vágtuk le a hajam.

VASS TIBOR

JÁJ, CICA, EGYEMASZTA

A konzorciumot Kondorciumnak hallja, számára annak van értelme. Jájnak mondja a jajt, nem áll a tűvel sehogy, amit vidéke szénakazláról lehetne. Szúrja pedig ez-az színszemét. Szarja szín, árokzsírja nem szemét. Káneszmirdát a felszedők felszedék. A tű az szedőfej. A jáj az tájszó. A Kondorcium felfújja táj-szelét. Színt jelöl, a szedő fejének színét, amikor ezt a sort szedi, csokorba másokkal, konzorciumi tagoknak, engeszvesztegetésül. Ismerősei közt akad színszemét fajta, az is lehet, színmagyar, cseles, minden jájjal kent úrinép. Nem Kondorlatos, hízelgő jájkák álmából csöngetik icit, picit. Egy engeszvesztegető nem áll meg vidéke szénakazalszeme, színe előtt se. Sehogy nem kazaláll, amit róla. Semhogy sem álkazal. A kazalállt kazallálnak hallja, számára annak van értelme. Nem tudja a tű ahogyanját se, hátráltatja több minden. Hátra állat álltatja, úgy hívja, Sehogyse. Az álltatjákat áltatjának hallja, nem igazi hajó-végnek, számára annak van értelme. Sehogysének hívjáj utóbbi macskáját. Tűfontos hívjáj-helyzetből született utóbbi név, tűfontos hívjáj-helyzetben kérdezi kazalvalaki, hogy hívjájja azt a macskát, azt az egyik utóbbit. Vidékhelyzetbe hogy hozná. Rávágja, sehogyse. Attól kezdve Sehogyse, tűfontos helyzetszülte utóbbi macskája felkapva fejét, üzen, jáj, hallgatni kíván Sehogyse nevére. Kondorcica haj, hová lett havaj, vidéke havajában jobban bíz régente, mint ahogy bíz mostanában, jáj. Mennyi is a magyar igazság, hallatja a konzorciumvirátus. Stégente szeretné számolni parton az időt, de nem áll ott egy stég se, jáj, közeli városában sem neki a zászló. Jájjó lesz szórend, jájjó lesz a jájdejó, annak az állásáról beszél, sehogyse. Azt hinné ember, pedighogy. Pedig semmijét a közeli város szinte sehogyse. A szintét el is hagyhatjuk, csak tompítás végett jájkodik bele. Hogy az indulatok essenmenjenek lejbelebb. Vidéke csak-csak, úgy ahogy, számára annak van értelme. Értelme van még a kutyaszarszedésnek, mert feljön medermélyből az a szó,

hogy árokzsír, meg feljön a feledhetetlen káneszmirda, jáj. Városa vidékén a kutyaszart árokzsírnak szedik meg káneszmirdának, micsoda feljövés, naháthogymégis, árokzsír, káneszmirda, miért nem rögvest kutyaszar. És nem is akart fejlövést mondani, pedig sehogyse szó, ami afelé nem lenne elírható. Nincs is rá szó, a vidék egyik lényege, hogy minden Sehogyse egyszer volt bután kutyavásár. A másik meg, hogy képszer ugyanabba a folyóba mégiscsak képhetünk. Ha hiszünk a mélek mélekvándorlásában, akkor az a mél, melyben közli közeli városa, hogy jobb, ha elmegy havajra, nem is mélként létezik. Árokzsír az vagy káneszmirda a javából, a megképzett különbség vidéke és városa közt. (Kondorciumnak nincs is mit hozzátennie, a kép elképülten kazlódik be a tű celziusz fokába. Végleg.)

CSABAI LÁSZLÓ

HŰBÉRESEK

– Meggyógyult, Hudák elvtárs? – kérdi a párt megyei első titkárától Simon Elek, a propagandaosztály vezetője.

– Igen. Azt hiszem. Nem tudom – feleli az első titkár, és a Magyar Közlönyt letéve fájdalmasan néz a beosztottjára. – Ahol eddig fájt, ott most is fáj. Máshogy, de fáj. Főleg, ha megfordulok. Attól félek, a rák fölfalta a vakbelem, és már nem lehetett vele mit kezdeni, csak visszavarrták a műtéti sebet, és elhitették velem, hogy a beavatkozás sikeres volt.

– Ilyet csak nem csinálnak!

– Üljön le, Simon elvtárs. Kér egy kávét?

– Köszönöm, de épp az előbb...

– Na, még egyet!

– Már hármat ittam ma, ennél több nem enged elaludni.

– Három kávé egy nap… Valódi kávé... – mereng el Hudák. A panorámaablakhoz csoszog.

A nyárligeti pártház nem illik szecessziós-eklektikus környezetébe, de kétségkívül impozáns. Mint egy kurta száron lévő méretes buzogányfej. És tiszta üveg. A nép irigyli a sok fényért a kádereket, akik viszont szenvednek a napfénytől, mert májustól szeptemberig szaunává melegszik az épület. Hiába van központi szellőztetőrendszer.

– Tudja maga, Simon elvtárs, mikor ittak kávét a háború előtt a bokortanyaiak? Lakodalomban. De akkor is csak Franck cikóriát. Fejenként egy csészével. A bort is kimérték. Nem volt ám szabad töltögetés. Négy embernek egy kancsó nova, és slussz! Még azért is hálásak voltak. Mert hétköznap csak kútvizet ittak. Vagy teát kenyérhéjból. A tízholdas gazdák tartottak tehenet, a törpebirtokosok kecskét, de minden csepp tej ment a piacra. Különben miből fizették volna ki a földadót? A tányérba meg leginkább csak sztrapacski került. Tudja, mi az?

– Igen. A feleségem szokott…
– Mit tesz a sztrapacskira?
– Császárszalonnát, hagymát, túrót…
– Akkor egy kanál zsírban felpirították, és kész. A puliszkához is csak annyi jutott. A laskatésztára egy kis cukor meg prézli. Egyebet nem is ettek. Legfeljebb krumplilevest szalonnabőrrel. Meg köménymaglevest. Ma meg sör, bor, pörkölt, gulyás, hot dog szakadásig! Hízik is a nép. És mégis elégedetlen.
– Nem mindenki.
– De sokan. Jó dolgukban! Vagy mert unnak minket. Ezért kell bevezetni ezt a demokráciát. Hogy bebizonyítsuk a népnek: szabadság van. Olyan szabadság, amilyenben még sosem volt részük. A pénteki választásról jött beszámolni?
– Igen. De ez még csak a jelölőgyűlés volt.
– Vagyis arról. Hallgatom, Simon elvtárs.
– Hatkor kezdtünk a Krúdy moziban, ahogy meg volt hirdetve. Az első beszédet Sáros József elvtárs tartotta. Volt abban minden, mint a bazárban: hogy a költségvetési egyensúly, hogy a termékszerkezet-váltás, hogy az egyéni érdekeltség… meg a szakszervezet meg az osztályöntudat, a KGST, a Varsói Szerződés, a Népfront, a munkaverseny, a brigádmozgalom, a bürokrácia, ami ellen küzdeni kell…
– Most is részeg volt Sáros?
– Ivott előtte. Azért a szavakat érthetően ejtette. Csak a végén csuklani kezdett. Utána jött volna Balogh Tivadar, akivel le akarjuk váltani ezt az alkoholista fajankót, de felállt egy Szita Ervin nevezetű jósavárosi horgászboltos, és az egybegyűltek figyelmébe ajánlotta Boldogh Vilmos okleveles lótenyésztőt, akit mindenképp meg kell hallgatni, mert a törvény már megengedi a…
– …spontán jelölést. Így van. Tudtam, hogy baj lesz ebből! Boldogh persze, gondolom, jól beszélt.
– Logikusan, összeszedetten. A tényekre és feladatokra összpontosítva. Hol kell folytatni a járdaépítést, az útépítést. Hol lehetne építkezési telkeknek, hol víkendtelkeknek parcellázni. Honnan szerezzünk jó áron játszótéri felszerelést.
– Ahogy szokták ezek az izgágák. És Balogh Tivadar? Ő hogy beszélt?
– Sehogy. Azt súgta nekem, hogy elment a kedve az egésztől. Így Boldogh után rögtön szavaztattam. Boldogh kapott 275 voksot, Sáros 4-et, Balogh nullát. Boldogh és Sáros lesznek a képviselőjelöltek.
– Vagyis a tervünk becsődölt.
– Nem csődölt be. A párt célja, hogy a demokrácia erősítése érdekében lehetőleg többes jelölés legyen. És többes jelölés lett. Az is célja a pártnak, hogy ideológiailag az ő politikáját követők kerüljenek az országgyűlésbe. És Boldogh párttag. Aktív tag. Az is célja a pártnak, hogy megnyerje a magánvállalkozókat. És Boldogh maszek. Sikeres maszek. Az meg a mi célunk volt, hogy Sáros bukjon meg. És ez sikerülni fog, mert már a jelölőgyűlésen is leszerepelt.
– Hát igen… ha így nézzük, akkor nincs baj. Nincs baj – mondja Hudák, és a tarkóját vakarva visszaül az asztalához. Gyűrött arcáról az sugárzik: Baj van.
– Hudák elvtárs…
– Igen?
– Mi a gond? Látom, hogy valami…
– Rámászott.
– Ki? Kire?

– Takácsné.
– Az szokott. Minden pesti vendégre.
– Mintha azok csodalények lennének.
– Özvegy szegény.
– Meg ribanc.
– Az. De jól tartja magát.
– Most Futtingert, a Reggeli Hírek leküldött tudósítóját nézte ki magának. A férfi már a mozi vécéjében megdöngette. Ettől és a büfében lehúzott konyaktól Futtinger úgy elkábult, hogy rosszul diktálta le az eredményt a szerkesztőjének. Úgy, hogy Balogh és Sáros a két befutó. Boldogh, Balogh: összekeverte. Hasonlít a két név. De ez nem mentség. Na, roszszul jelent meg másnap a lapban, és a tegnap esti tévéhíradóban, ahogy felsorolták mind a négyszázötven képviselőjelöltet, megint rossz név szerepelt. Ekkora blamázs!

Simon Elek arcán kárörvendő mosoly jelenik meg. Aztán belévillan, hogy ő is azok között van, akik szégyenbe kerülhetnek. Ezért inkább keresztbe fonja a kezét, és összeráncolja homlokát.

– Valamit nem értek, Hudák elvtárs. A hivatalos jegyzőkönyvet és másolatait éjfélkor futárral elküldtük a pártközpontba, a kormányirodára és a választási központba. Az eredményeket pedig telexen a MTI-be. Nem érkeztek volna meg?
– Mindenhová megérkeztek. Ez egészen bizonyos. De az újság szerkesztője baszott megvárni az éjfélt, az MTI összefoglaló jelentését, és azokat az adatokat közöltette le, amiket a tudósítók bediktáltak. És a tévéhíradó szerkesztője is baszott utánajárni az eredményeknek, felolvastatta azt, ami a Reggeli Hírekben megjelent.
– Hát… kínos. De azért nem a világvége. Elvégre sajtóhibák előfordulnak. A tévé és az újság kiad egy helyesbítést.
– Természetesen gondoltak erre a pesti (és Hudák ösztönösen felfelé mutat a kezével) elvtársak, de van néhány gond. Az egyik: spontán és eredményes jelölési kísérlet csak itt, Nyárligeten volt. Ami még talán nem baj, de nagyon nem lenne jó, ha elterjedne a híre.
– Hát igen, ha helyesbítgetnének, felkapnák az emberek rá a fejüket.
– …ha elterjedne a híre, hogy a népnek nemcsak joga van képviselőjelöltet állítani, de nálunk élt is ezzel a jogával, a következő választásokon, öt év múlva, elkezdenének az elégedetlenkedők országosan szervezkedni, és mindenütt spontán jelöltet állítanának. Ettől már csak egy lépés, hogy pártot alapítsanak! Márpedig így a pártnak, a mi munkáspártunknak nehéz megtervezni az országgyűlés összetételét. Márpedig azt tervezni kell! Hiszen a választások lényege, hogy a párt újra és újra bebizonyítsa: szilárdan támogatja őt a nép. A dolgozó nép.
– Ugyan, Hudák elvtárs! Többpárti választások kilencvenben? Ez már a fantasztikum határát súrolja.
– Lehet. De történtek már meghökkentő dolgok ebben az országban. További baj a helyreigazítással, hogy akkor Boldogh képviselő lesz.
– Ez szinte biztos. De ez nem baj. Boldogh aktív alapszervezeti tag.
– Aktív? Inkább lázító!
– Szokott kritikát megfogalmazni, de hát a párt szerint az építő kritika hasznos.
– Amikor ezt kijelentette a párt, még tényleg az volt. De mostanra már mindenki a száját tépi és ócsárol. Főleg a párton kívül. De belül is. Képzelje el, hogy beterjesztenek valami törvényjavaslatot, és lesz egy ellenszavazat! És pont Nyárligetről! Borzalom! A pesti elvtársak megnyuvasztanának minket.
– Ez benne van a pakliban, bár az esélye elenyésző.

– Nem lehet benne a pakliban! Újra meg kell csinálni az egészet!
– Micsodát?
– A képviselő-választást!
– Most még csak a jelölőgyűlés volt.
– Vagyis azt. Mindegy. Új jelölőgyűlés, új jegyzőkönyvek visszadátumozva. Azzal az eredménnyel, ami megjelent a sajtóban. Balogh 275 szavazat, Sáros 4 szavazat. Boldogh nulla szavazat.
– Ez lehetetlenség.
– Maga fogja megszervezni. E hét péntekre.
– Nem vállalom. Az a 275 ember, aki Boldoghra adta le a voksát, már azért lázongani fog, hogy új jelölőgyűlés lesz. És ha ráadásul nem Boldogh fog befutni az első helyre…
– Nem ő fog befutni. És a nép sem fog lázongani. Mert Boldogh bejelenti, hogy családi és egészségügyi okok miatt visszalép, s egyszersmind meleg szívvel ajánlja maga helyett Baloghot.
– Mi a fenéért lépne vissza?
– Mert maga meggyőzi.
– Mivel?
– Magára bízom.
– Nem vállalom.
– Nincs maguknál nagy zsúfoltság otthon?
– Szó, mi szó…
– Maga, a felesége, a fia, a lánya, a lányának a férje…
– Kerülgetjük egymást.
– Mikorra várja a lánya a kisbabát?
– Jövő hónapra.
– A kicsi születésének örömére kapnak a lányáék egy lakást a tanácstól.
Simon nagyot nyel. És elméje kettéválik a félelem és az öröm küzdelmétől. Az öröm győz.
– Ez… csodálatos ajándék lenne. De ők inkább OTP-s lakást szeretnének.
– Akkor olyat kapnak.
– Köszönöm. A nevükben is.
– Szívesen. Persze a lakás árát, azt azért, részletekben, ki kell majd fizetni.
– Természetesen.

Simon Elek sokszor járt már Gyulamajorban. Május elsején itt rendezik a munkás-paraszt találkozót. Ami sör-virsli és nótázás. Gyulamajor a Gyulay grófok lovászatából lett a téesz lovászata. Ám a hatvanas évek végére a traktorok kiszorították a négylábú igavonókat. A téesz versenylovak tenyésztésével próbálkozott sokáig. Prémium tenyészméneket nem sikerült előállítani. Csak veszteséget. Boldogh Vilmos megvette a lerobbant telepet, és az azóta virágzik. Minden boxnak lakója van, egymást érik lovat eladó és vásárló kuncsaftok. Amit nehéz megérteni, mert úgy kinézetre minden a régi. Az épületek kopottak továbbra is. Ráadásul Boldogh korábban a téesz állattenyésztési ágazatvezetője volt. Ott azonban nem tudott kiteljesedni. Vagy túlzottan is kiteljesedett.

Simon Elek elmondja Boldoghnak, miért jött. Az nincs is igazán meglepve. Egy szivart ropogtat. Nem kínálja meg vele a vendégét. Igaz, ő sem gyújt rá. Csak gusztálja. Aztán

feláll, és elindul a manézzsal egybeépített főistálló felé. Lovakról beszél, a sok szakkifejezést nem érti a propagandista. A lótenyésztő ráadásul két méter magas. Ő lép, Simon fut. Egy középső álláshoz érkeznek. A karám fölött kidugja fejét egy ló. A tenyésztő vakarni és simogatni kezdi a jószág homlokát. Az kéjesen nyerítget.

– Szóval lépjek vissza? – tér a lényegre Boldogh.

– Igen.

– És ajánljam magam helyett Baloghot?

– Ezt szeretnénk.

– Mert maszek vagyok. Az a baj.

– Mondtam, hogy nem. A párt támogatja a magánvállalkozásokat. De ön már most is nagyon elfoglalt ember. A lovardát pedig folyton felügyelni kell. Legyen inkább tanácstag. Az kevesebb elfoglaltságot jelent, nem kell feljárnia Pestre. Tiszteletdíjat viszont azért is kapna.

– Aha. Tehát az egész az én érdekemben történik – és itt megkeményedik a hangja. – Szerintem viszont minden a maguk, a párt múmiáinak érdekében! – ekkor már ordít. – Akik azt akarják, hogy soha semmi ne változzon! Nehogy dolgozni kelljen, nehogy más is odaférjen a húsosfazékhoz. Akik megzsarolnak minden reformpártit, aki többet akar a poshadásnál, aki igazi pártéletet, igazi párt- és állami demokráciát akar. Megzsarolják, hogy mit csinált 56-ban, hogy csalja a feleségét, hogy nem csalja, de csak azért, mert buzi, hogy sikkasztott, hogy nem jelentette, hogy más sikkasztott. Vagy lefizetik. Vagy meg is zsarolják, és le is fizetik. Jó munkahellyel, lakással, kocsival, iparengedéllyel. Lépjek vissza, hogy maguk csinálhassák tovább a mocskos ügyleteiket? Kéz kezet mos? Urambátyám urambátyámnak nem vájja ki a szemét? Maguk Horthy méltó utódjai. Ő klerikális feudalista volt, maguk szocialista feudalisták. Maguk itt lenn még csak nem is urambátyámosok. Maguk jobbágyok! A pártközpont urainak csicskásai. Tőlük rettegnek. De leginkább mégis attól, hogy itt lenn valami friss gondolat, szándék születik.

– Miért nem hagyja el a pártot, ha ilyen rossz véleménye van róla?

– Mert nincs más párt, ahová mehetnék. Így ezt kell belülről bomlasztanom. Látja ezt a remek jószágot? – és Boldogh megmarkolja a pej ló sörényét, mintha fel akarná emelni.

– Látom. Formás.

– Azt meghiszem! Kétéves, tisztavérű holsteini díjugrató ló. Könnyen fordul, jó a vágtája. Minden minősítő versenyen hibátlanul teljesítette az alappályát. Nincs hasonló a világon! A neve Leopold von Hofburg. Volt egy Leopold von Habsburg nevű híresség. Német-római császár és magyar király. De ez nem azonos azzal, mivel az háromszáz éve meghalt, ez pedig nagyon is él. Ráadásul az ember volt, ez meg állat. És ez nem Habsburg, hanem Hofburg. Viszont a Hofburg volt a Habsburgok bécsi rezidenciája. Tehát mégis összetartozik a kettő. Az egy császár, ez egy császárló!

– Nagyon érdekes.

– Ennek a lónak elsőrendű a vérvonala és az egészsége. Ami nem jár mindig együtt. Nála igen. Mit gondol, mi a ló egészségének legfőbb jelzője?

– Fogalmam sincs.

– Hogy jól szarik. Nézzen csak oda le, a jászol mellé! Mit lát?

– Ürüléket. Sokat.

– Szép nagy gömböket. Leopoldnak nincs kólikája, bélsárrekedése. Tudja, miért jöttem megmutatni ezt magának? Azért, hogy ha azt hiszi, engem csak úgy félreállíthat, ilyen lószart fogok a pofájába nyomni. Most azt nézze meg, mi van alul Leopoldnak! Na? Az, az:

a nemi szerve. A lófasz. Nemsokára kiheréljük, mert már túl sok energiáját emészti fel a kancák vizslatása, követése, de a hímvesszeje marad, azt bármikor benyomhatom a maga pofájába, ha azt hiszi, engem csak úgy kiiktathat.

– De kérem…

– Most jön a jó hír! Mégis meg lehet engem nyerni.

– Hogyan?

– Vesztegessen meg! Fizessen le! De nem holmi tanácstagi tiszteletdíjjal. Ezt a csodás paripát kérem!

– Hiszen már itt van!

– Bértartásban. Müller doktor a tulajdonosa. Én csak gondozom és etetem. Müller egymilliót kér érte.

– Az rengeteg! Egy szakmunkás húszévi bére!

– Müller másfél milliót kér érte!

– Mi? Most… felfelé alkuszik?

– Kétmilliót kér érte! És ezért nekem is annyira van szükségem. Hogy a pénz zsebbe jön, vagy valami kitalált munka fejében, az mindegy.

– De… Ne, ne, várjon! Megbeszélem bent.

Balogh Tivadar, a közművállalat külterületi irodavezetője szája sarkát rángatva hallgatja Simon Elek beszámolóját és kérését. Mikor elhangzik az újabb jelölőgyűlés szükségessége, befagy a rángás. Helyette Balogh ceruzával csálé köröket kezd rajzolni egy számlatömbre.

– Én legyek mégis a képviselő?

– Egyelőre csak jelölt.

– Kitől jött ez? Hudáktól vagy a pestiektől?

– A legmagasabb szinten fogalmazódott meg a szándék.

– Jaj! – és Balogh ingujjával megtörli verejtékező homlokát. – A ne-evem… is elhangzott?

– Hol?

– Azon a gyűlésen, a pesti pártközpontban. Mondták, hogy „az a Balogh" így meg úgy?

– Bizonyosan elhangzott, mikor ezt a nyárligeti körzetet beszélték.

– Mérgesek voltak rám?

– Nem tudom. Miért lettek volna? Inkább az újságíróra.

– Rám is. Mert gyáván visszaléptem.

– Nem lépett vissza a jelöléstől.

– De meg sem szólaltam. Ültem, mint egy kuka.

– Az valóban nem volt okos dolog.

– Dühösek rám a pesti elvtársak. És ha nem engedelmeskedem, ha nem indulok a jelölőgyűlésen, kicsinálnak.

– De indulni fog! Boldogh emberei szépen bejönnek, és a vezérük kérésére magára fognak szavazni. Az idióta Sáros meg kap megint négy szavazatot.

– Ha én leszek az első számú jelölt, valószínűleg megválasztanak majd képviselőnek is.

– Ez a cél. Eredetileg is ez volt.

– Jaj… Igen… Csak… Már végképp nem tudom, jó-e ez nekem. Kell-e ez nekem. Megzavart ez a Boldogh. Jön, és jelölteti magát. Bejelentés nélkül. Ha én ezt tudom, nem indulok el. Nekem azt mondták, formaság az egész. És lesz egy csendes állásom. Évente kétszer felmenni az országházba, ha ülés van. De felszólalni nem kell. És szép summát

kapok érte. És erre ez a Boldogh! Az ember csak nyugalomra vágyik, és akkor: nesze neked nyugalom! Itt a cégnél is állandóan nyaggatnak. Újabban már a takarítónők is. Az egyik azt mondta, nem kap elég tisztítószert. A másik meg, hogy olyan alacsony a fizetése, hogy nem tud magának bugyit venni. Mi közöm nekem ehhez? Az, hogy szakadt bugyiban nem kell a férjének. És ha a férjének nem kell, akkor abból válás lesz. És mivel a gyermekét egyedül nevelve nem tud Nyárligeten albérletet fizetni, vissza kell költöznie Naménybа. És ha odaköltözik, akkor itt fel kell mondania. És kereshetek másik takarítónőt. Honnan vegyek én egy új takarítónőt? Katasztrofális a munkaerőhiány. Kérdeztem ezt az asszonyt, jó-e neki, ha elhozom a feleségem egyik bugyiját. Kijelentette, hogy használt bugyi nem kell neki, meg a feleségem amúgy is egy piszkafa, az ő bugyija nem menne rá. Ez, mondjuk, igaz. Nem bánnám, akár vennék is neki egy bugyit, de elmondja a többinek, és akkor minden női alkalmazott tőlem fog bugyit követelni.

– Más munkahelyen is vannak gondok. Ezek megoldásáért kapja az ember a fizetését.

– Na, igen. De milyen faladatok? Az a nem mindegy! Mert ülni a parlamentben, és figyelni, az jó, azt szívesen! És csak erről volt szó. Meg ha valaki a pártbizottságtól vagy a tanácstól Pestre megy a minisztériumba vagy a pártközpontba, azt elkísérem, mert a képviselői igazolvánnyal minden ajtó kinyílik. Minden ajtó… Egyébként bezárta?

– Mit?

– Az ajtót. Amikor jött.

Simon Elek megfordul.

– Persze, látja. Be van zárva.

– De nem ezt, hanem a kintit. Ami a folyosóról nyílik.

– Azt is bezártam.

– Emlékszik rá?

– Igen.

– Határozottan?

– Igen.

– Az ember nem szokott megjegyezni ilyen dolgokat, hisz apróságnak tartja. Csak automatikusan bezár egy ajtót. Ha el nem felejti.

– Én bezártam. Emlékszem.

– Lehet, hogy ez a Boldogh egy csapda volt. Csalétek. Kipróbálták a pestiek, mennyire vagyok megbízható. És mivel szabad utat engedtem Boldoghnak, a pestiek csak azért vinnének fel, hogy leszámoljanak velem.

– Már megint rémeket lát, Balogh elvtárs. Ez így nem logikus.

– Biztos, hogy be van zárva a kinti ajtó?

Simon Elek elmegy megnézni a folyosói ajtót. Be van zárva. De azért kinyitja, és újra bezárja.

– Köszönöm, Simon elvtárs. Nem szeretném, ha valaki hallgatózna.

– Szoktak?

– Igen! Nem tudom. Lehet. Mi van, ha a pestiek összekeverték Boldoghot Baloghgal. Mint az a Futtinger nevű firkász. És valójában mindig is Boldoghot akarták jelöltnek. Meg képviselőnek is.

– Futtinger azért keverte össze a két nevet, mert… ivott. De a pesti elvtársak nem isznak. Ráadásul a maga keresztneve Tivadar, Boldoghé meg Vilmos. A legkevésbé sem hasonlítanak.

– Igaz, igaz. Kérdeztem az előbb, be van-e zárva a kinti ajtó?

– Igen, és elmentem megnézni. Be van.

A feleségem szerint Brezsnyev mindennap felhívja Kádárt meg Lázárt, és azoknak mindenről be kell számolniuk.

– Brezsnyev meghalt.

– Ja, tényleg, az a foltos homlokú van már Moszkvában.

– Az. Gorbacsov.

– Be kell neki számolni?

– Nem tudom.

– Ha igen, az én ügyem eljutott hozzá, Moszkvába?

– Dehogy! Maga – azt mondaná Simon, hogy „túl kis pont ahhoz", de nem akarja a másikat megsérteni. – … maga… a maga ügye túl partikuláris.

– Pártos?

– Partikuláris. Nagyon… *helyi*. Mások, a moszkvaiak nem is értenék.

– Aha…

Balogh feláll. Vizet tölt magának a csapnál. Kinyitja az irodaajtót, mintha szellőztetne. Kiles. Visszaül. Aztán mégis inkább kimegy megnézni a folyosóajtót. Zárva van.

Visszatérve rácsap az íróasztalára:

– Azért Kádár tudja, mit kell csinálni! Mindig tudja!

– Így van.

– Személyesen tőle kaptam kitüntetést. Ha nem helyettesítették.

– Ki helyettesítette volna Kádár elvtársat?

– Egy hasonmása.

– Nincsenek hasonmások.

– Kimentem megnézni az előbb?

– Mit?

– A kinti ajtót.

– Igen.

– És zárva volt?

– Igen.

– Látta, hogy kinn állok, és vizsgálom azt az ajtót?

– Nem láttam.

– Akkor honnan tudja, hogy zárva volt?

– Mert előtte én is megnéztem.

– Megnézte? Biztos?

Sáros Józsefet a Nyárligeti Spartacus edzésén kapja el Simon Elek. Az öreg, a „Kisöreg" éppen a csapat kapusát szidja a lyukas keze miatt, meg az MLSZ-t, amiért Bálintot és Nyilasit kiengedte nyugatra idegenlégiósnak.

Simon elmondja, mi a helyzet, Sáros pedig tapsol örömében.

– Persze hogy benne vagyok! Új jelölőgyűlés kell! Igazi, demokratikus. Nem olyan, ahol *spontánul*… vagy hogy a frászba mondják, idegen is győzhet. Akinek a párthoz való hűsége kétséges. Még ha párttag is.

– Úgy gondoljuk, Balogh kapja a több szavazatot.

– Majd elválik! Döntsön a nép! Elmondom, amit akarok, elmondja Balogh is, a dolgozók pedig szavaznak. Maga csak túlzottan ne folyjon bele a dolgokba! A múlt pénteken is azt mondta, én meg Balogh is esélyesek vagyunk a legtöbb szavazatra, erre nekem négy, Ba-

loghnak semmi, Boldoghnak meg rengeteg. És azt is mondta, csak olyanokat engednek be a moziba, akik rám vagy esetleg Baloghra szavaznak. Erre meg bevetik Boldoghot!

– Nem mi vetettük be.

– Vagy meghamisították az eredményt.

– De kérem, Sáros elvtárs!

– Miféle demokrácia ez? Na, majd adok én olyan demokráciát, hogy attól koldulnak! Gyenge rendszer már ez. Nagyon eltunyult, felpuhult, nem igazi népi demokrácia. Kádár lefeküdt a nyugatnak. Az egész párt lefeküdt a nyugatnak. És ennek nem lesz jó vége!

– Tán csak nem Rákosit várja vissza?

– Viccel? Azt a bohócot? Azt a bábot? A másik nagy bohóc, Sztálin bábját? Mert ugyan mi más volt Sztálin is? Persze, NKVD meg lágerek meg perek… no igen, néha bekeményített, ha kellett, de a háború alatt meg kinyittatta a templomokat, és engedte, hogy a pópák misézzenek a vörös katonáknak. Miféle gyáva opportunizmus ez? Vjacseszlav Leonov! Na, olyan kéne nekünk. Mert az volt valaki! Egy jellemes ember. A pópákat meg a kulákokat a befűtött mozdonyok előtt vallatta, ha tagadtak, hopp, be őket élve a tűzszekrénybe! Ebből tanult a többi! Ilyen emberek kellenek most is! Akik igazi demokraták, és alig várják, hogy megszerezzék a hatalmat. És aztán kíméletlenül éljenek is vele! A nép érdekében. Vannak még ilyenek a pártközpontban! És nekem kapcsolatom van velük.

– Ha így, hát így! – feleli Simon Elek beszámolójára Hudák megyei első titkár. Ami többek között azt is jelenti, hogy Boldogh megkapja visszalépésének ellentételezését. – Bár Sáros talán még veszélyesebb, mint Boldogh.

– Csak jelölt lesz, a választáson úgyis megbukik.

– Igen. Remélhetőleg. De miért olyan bonyolult minden? Már ez a választás sem a régi! Nem nekem való. Leszázalékoltatom magam, és nyugdíjba megyek.

– A pihenéstől megújul az ember.

– Reggel kibiciklizek a szőlőmbe, és metszek, borozgatok, rádiót hallgatok. De csak zenét. Este meg hazabiciklizek. Tudja, milyen nagy dolog volt régen egy bicikli. Polyákbokorban Polyák Pali vett először. Egy lestrapált Csepel Félballont. Vasárnaponként kiállt a lutheránus imaház elé, és bérbe adta a járgányát. Tíz fillér volt vele egy kör. És aztán, már az ötvenes években, a fájdalmas téeszesítés idején is mindenki tudott magának biciklit venni! Aztán Pannoniát! Oldalkocsis motorkerékpárt. Most meg nem számít embernek, akinek nincs személyautója. És a nép mégis elégedetlen. Áh, ez már nem az én világom!

Az új jelölőgyűlés közönsége már elhelyezkedett. A megjuhászodott Boldogh elmondta, hogy visszalép a lehetőségtől, és melegen ajánlja Balogh Tivadart hívei figyelmébe. Akiből, ím, biztosan képviselőjelölt lesz. Az egyedüli a kerületben, mivel Sáros József nem jelent meg a jelölőgyűlésen. Ma hajnalban az intenzívre került, annyira beivott a remélt győzelemre. Készen van a visszadátumozott, előre kitöltött jegyzőkönyv is.

Simon Elek megigazítja Balogh Tivadar nyakkendőjét, megveregeti a vállát.

– Menjünk, elvtárs, legyünk túl rajta!

– Legyünk túl!

De ahogy Balogh megpillantja a Krúdy mozi meredek lépcsősorát, olyan szédülés fogja el, hogy kiszáll lábából az erő. Mintha egy erdő mélységes mélyére indulnának el. Nem bír lépni.

– Mi a baj, Balogh elvtárs?

– Rosszul vagyok ettől a lépcsőtől.
– Hunyja be a szemét.
– Nem, úgy még rosszabb. A múltkor hátulról, a vetítővászon mellől mentünk be. Menjünk be ott most is!
– De hát már itt vagyunk!
– Ott megyünk be! Nyittassa ki azt az ajtót!
– De hát már látja a közönség, hogy itt állunk. Kinevetnek minket, ha megkerüljük az épületet.
– Kerestesse meg a lenti bejárat kulcsát!
– Nincs most idő kulcsért szaladgálni!
– Nem vitatkozom én magával! – dörmögi Balogh, ellöki a másikat, és döngő léptekkel elindul a kijárat felé.

Simon Elek levánszorog a vörös terítővel és fenyőkoszorúkkal ékített díszasztalhoz. Kíváncsian, értetlenül és gúnyosan néz rá Boldogh. Meg a nép. Simon érzi ezt. És nem bírja elviselni. Egy nagyot sóhajt:
– Elvtársak, hagyjuk most a politikát, úgyis moziban vagyunk, nézzünk meg inkább egy filmet.
Csend. Aztán üdvrivalgás. Simon magához inti a technikust.
– Lehet erről szó? – kérdi tőle.
– Semmi akadálya. A mozigépész is én vagyok.
– Egy szovjet háborús film jó lesz? – kiáltja a kérdést a közönségnek.
Kifütyülik az ötletet.
– Jó, jó… akkor legyen amerikai – adja meg magát azonnal. – Van valami amerikai film, mozigépész elvtárs?
– Igen, egy Columbo.
– Emberek, Columbo jó lesz?
Bizonytalan moraj. Egy benzinkutaszubbonyba bújt kopasz fickó felkiált neki:
– Columbo van a tévében is. Inkább legyen valami csöcsös film!
– Gépész elvtárs, csöcsös… illetve erotikus, izé… szolidan erotikus film van?
– Van. Egy olasz film. Amarcord a címe.
– Akkor fűzze be azt! – utasítja Simon, majd már magának sziszegi. – Csöcsös film, az kell ezeknek, nem demokrácia!
De már ordibálnak a tribün felé, hogy menjenek el a vászon alól, mert bele fog lógni a fejük a filmbe.

GÉCZI JÁNOS

45. TÖRTÉNET

– Másolt videókazettát néznek, a kép többször szétesik, ez talán izgalmasabbá teszi, tudod, mivel neked, a nézőnek szükséges megkonstruálnod azt az epizódot, amelyet nem látsz. Ha száguld az autó, amelyet az őrülten jóképű, szőke srác vezet, aki egyszer csak lehúzza a gyűrűjét és kihajítja az ablakon, majd a következő, ismét látható részben motelben tartózkodik, egy bombázó nővel smárol, egy tökéletes bombázóval, neked ki kell találnod, hogy a jelenet a múltban játszódik-e (és a jóképű srác gyűrűs menyasszonyát látjuk), avagy egy újabb, netán alkalmi nő kerül elő a semmiből (szó szerint a semmiből), akit a jóképű, őrült mód tetszetős srác a hosszú autóútján szed föl, vagy aki a motelben akaszkodik rá (a szőke srácokra szeretnek a bombázó, nagy dudás csajok rárepülni), mert kiszúrja, hogy heveny szerelmi bánatban szenved. Ha a korábban eldobott gyűrűhöz passzol a profiként csókolózó nő fülbevalója és a nyaklánca – igen, mindkettő kell a bizonyossághoz, egyetlen bizonyíték nem kellő bizonyíték, több jelnek kell a sejtésedet igazolnia -, akkor ez egy régi, használatban lévő nő. Retrospektív szerkezettel dolgozik a rendező. Ha nem, akkor a búfelejtő kettyintés a helyes válaszod. Olykor találsz, elsüllyeszted, és nyersz. Az olyanfajta művészfilmeknél, mint ez is, tényleg rá kell jönni, hogy a lejátszás hibája miatt mi maradt ki a nézőnek. Helyes következtetés híján összegubancolódik a sztori, semmit sem fogsz érteni belőle, ergo összességében nem élvezed. Amúgy ebben az esetben szőke a kurva, méghozzá bárcás – mindez egyben kizárta, hogy indiai, olasz, spanyol vagy közép-európai film az a játékfilm, valószínűsíthetően hollandot látsz, vagy amerikait, de ha amerikait, akkor a keleti parton készítettet. Az azerieknek szájbarágósak az ilyen filmek.

Ebben a pillanatban Talán két üveg sört nyom Judita és kisAjaz közé. Vészesen közel kerülnek egymáshoz, a két alak már-már egymás szájára tapad, legalábbis Talán helyzetmegítélése szerint várhatóan egymáshoz akartak érni, hiszen Judita kisAjaz, Talán iskolatársa szájába suttogta mondandóját. (Hogy miként lehet valamit szájba súgni, nem tudhatom. A fantázia ez esetben kevés.)

– De mesteri rendezői ötlettel ez a nő válik a film főszereplőjévé. Német, ezért sokszor (indokolatlanul gyakran) németül káromkodik. A hasa, ha első pillanatra ez nem megállapítható, megereszkedőben, ámbár a segge formás. Valódi körtesegg, azt mondják, akadnak férfiak, akik az ilyen seggre gerjednek. Sosem gondolom, hogy a has formázására több időt szükséges fordítani, mint a seggére. Amúgy pedig alul borotválja magát. A fanszőrzet eltüntetése megnövelheti a hasat. Mármint nagyobbnak látod a szőrzet híján. A férje elől menekül, hogy okkal vagy sem, lényegtelen. A táj texasias, telve olajkúttal, elhagyott ipari építkezésekkel, végtelen, monokróm mezőkkel, egy alkalommal azonban – hosszasan kamerázza az operatőr, nyilván rendezői utasításra – babföldet mutat a rendező. A babnak olyan erotikus értelmű, faszbeszopó virága nő, mint az orchideának, habár szerintem annál falánkabb. A nő a motelben ragad, sorra szerzi magának a lelki sérült hapsikat, aztán a bajukból kigyógyítva bocsátja útjukra őket. Azokat pedig, akik nem azok vagy buzik,

csípős nyelvével megmarja. Ilyen helyzeteken sokat lehet nevetni. Telik az idő, megállapodik, gyarapszik a húsa, a malacosodásban átalakul, háziasszonyformát ölt magára, nem salátát fal, hanem véres húsokat, a bort nem, kizárólag a sört issza, és hiába szőke, a természetesnél szőkébbre fakítja a haját. Úgy mondhatjuk, hogy testátalakító. Rájár a panzió pultjára helyezett, a kávét rendelő vendégeknek szánt kockacukorra. A cukros edény minduntalan felkínálkozik. A torkoskodását azzal leplezi, hogy a magányos férfi vendégektől kéri a cukortartó megszerzését. Persze az ilyesmiknek szex a vége. Mígnem az utolsó pasitól nem fogad el pénzt. Mármint visszadugja az éjjeliszekrényre kitett összeget a férfi alsónadrágjába, pontosabban a heréi alá.

– Fordulatos! – KisAjaznak arra támad kedve, hogy megdugja a lányt. Érett kora ellenére nem volt eddig nővel. Korábban tart attól, hogy amiért szűz, kinevetik, utóbb pedig az akadályozza meg, hogy nem szeretne olyan partnert, akinek nem mondhatja el a beavatatlanságát. A fölismerésében az sem zavarja, hogy a szobában, a maga söreivel foglalatoskodva, ott lebzsel Talán.

Kopogtatás nélkül ront rájuk három csaj, azt állítják, tankönyveket kérni jönnek. Judita nem hisz nekik. A filmekből ismeri e fondorlatot. Tudja, hogy a vendég srác tetszik nekik, kifigyelik az érkezését, alaposabban szemügyre akarják venni.

– Ő Márfa – mutat a legalacsonyabbra. – Eredetileg örmény, de erről legszívesebben hallgatunk, ha meg szükséges megmondani, akkor valamelyik örménnyel rokon népet nevezi meg. Az örmény férfiak többsége a negyvenéves kort sem éri meg, szóval egyik sem perspektíva egy távlatosan gondolkodó nő számára. De vele nem érdemes foglalkozni, mert aranyere lett néhány éve a szorulástól, sosem tudod, mikor pattan fel a székjéről a moziban, s rohan ki szipogva a teremből. Motorkerékpár belső gumiján kuporogva tanul. Így aztán sosem fogja megismerni az anális közösülés szépségeit.

Márfa elvörösödik, két társnője éktelenül vihog.

– Na, ők pedig, hallhatod, úgy vihognak, mint a hegylakók. A sziklák leszakadnak a hangjuktól. Ami igaz, igaz, alacsonyak, mint a hegyek között élő törzsek, de szívósak is. Ha szükséges, tudnak dolgozni gyapjúval, bevethetők a kőcipelésben is, erősek, mint az orosz tank. Ámbár nem fürgék. A nyelvük helyes használatára azonban rászoktathatók.

– Jobb lenne tán úgy nevetniük, mint az a nő az *Eper és vér*ben! – fordul feléjük kisAjaz. – Tudjátok - folytatja, hogy konstatálja az értetlen tekintetekben, nem látták a filmet -, amikor a főhős, na, hogyan hívják, rányit a pucér nőre, akit a barátja felvitt a kollégiumba dugni, ő meg ettől úgy megriad, hogy vihorászva ront ki a szobából.

A lányok illedelmesen bólogatnak. Juditának egészen kerekre nyílik a szeme. A három lány sorjában kezet ad kisAjaznak. A kézfogásuk határozott, száraz a tenyerük, de valami miatt zavartan húzzák vissza.

– Márfa. Mifelénk a férfiak ugyanúgy nyújthatják a kezüket először, mint az asszonyok. Ez hozzátartozik az egyenlőséghez.

– Seherezáde. Szíriai és keresztény. A nagyszüleim itt éltek, menekültként érkeznek, de akkor itt Szovjetunió volt.

– Irina. Tudtad, hogy cromagnoid-C típusú a koponyád? Tökéletesen kerek fejű vagy. Hát ez nem jellemző errefelé. Csudára egzotikus.

Körömcipőben forgolódnak. Juditához öltöznek mind a hárman, vagy legalábbis az utánzatának. De nem lazák, sok bennük a megrendezettség. Hogy sörös üveg is legyen a kezükben, Talán a palackokat szolgálatkészen felkínálja számukra. Aztán sorra paskolja a fe-

neküket. Irináéba gyöngéden belemarkol. Iszogatnak. Valamelyik megjegyzi, hogy ráférne a szobára a takarítás, és ez pontosan leírja a felfordulást. A helyiségben szanaszét könyvek, levetett, foltos ruhadarabok, rágott almacsutka, gombóccá gyűrt újság, mosatlan poharak hevernek szerte: valódi fiúszoba. KisAjaz arra gondol, Talán a szoba eredeti lakója. Neki itt előjogai vannak, természetesen a vendégre való tekintettel. Talán megjegyzi, hogy nosza, kezdhetik a munkát. A lányok nem reagálnak a felszólításra, elértik azt, ismét csak vihognak.

Márfa kérdezi, miként szólítsák a vendéget.

– KisAjaznak.

– Ez miféle név? – hüvelyezhető ki a derültségükből.

– Azeri vagy? Fantasztikus a neved. Ámbár oroszos a stichje.

– Ez is, az is vagyok. Az anyám után amaz is.

– Keverék! – Irina megfogja a fiú állát, és először jobbra, majd balra tekeri a fiú fejét. - Magyar az anyja. - Alaposan megnézi, majd gyönge kézzel meglegyinti. Puha a keze, és ragacsos krémtől illatos.

– És mit szólsz a nőkérdéshez? – tolja a fogva tartott fejű fiú vállához hátulról a mellét Seherezáde. Egyáltalán, az itteni nemzetiségekhez való nemzetállami viszonyuláshoz, az örményekkel történő szüntelen háborúzáshoz, az olajmaffiához, a zsidók és a németek összeborulásához, a korrupcióhoz, cenzúrához, ahhoz, hogy olyan a fővárosunk, mint bármelyik európai főváros, nem őrizték meg benne a nemzeti jelleget, a vidék egészen elindiánosodott, s mit szólsz a kőrajzokhoz, a tűzoltárhoz, az ötezer éves, nácik által annyira kedvelt, saját nyelvet beszélő hegyi faluhoz. Amelyek miatt ideszabadultak a turisták. Az áradó kérdések maguk alá temetik kisAjazt. – Továbbá ahhoz, hogy több ezer orosz, többségében kimustrált, a nyugdíját élvező katona telepedik az ország nyakába?

– Mi mindenben egyetértünk, lányok! Feministák és hívő nacionalisták vagyunk! – emeli meg a hangját Márfa. Talán először elkomorodik.

– És egyetlen fiún akarnak osztozkodni. Erre számíts! Ha egyet választasz, akkor is hárman ülnek az öledbe! – Judita Talán vállán támaszkodik, ujjaival birizgálja a fiú tarkóját. Könnyű csókot nyom a nyakára. Talán vörös, mint a megfőzött rák. S ezt szégyelli, s emiatt megrángatja a nadrágövét.

– Ez bizony ilyen – szögezi le a szomorkás arcú Irina. Lemondás és tragédiák szele lengi be ezt a lányt, közli kisAjazzal Judita tekintete. A fiú leereszti a szemhéját, kivár. A szoba nem eléggé világos, ha nem érzékeli a szemhéján át a rózsaszín derengést.

– Mit gondolsz, meg lehet bízni a sajtóban? – ragadja magához a szót Márfa. – Nekem úgy tűnik, legyen valamennyi részlete a fantázia szülötte, az igazságról csak a regény szólhat.

– Ebből a fiúból nem kaptok. Láthatjátok a szemén, szűz!

– Annak találod, Talán?

Talán katonásan megszemléli kisAjazt, mielőtt bármit mondana. S amit lát, szavakba önti.

– Asszem. Áll a farka. – Talán arca tökéletesen kifejezi a feltételes mód állítását.

– Erektált állapotban nem lehet buliba vinni! Mi pedig táncolni megyünk. Csak nincs hozzá eléggé este. – Kislányosan kacagnak, és szemérmesen forgatják a szemüket. A megszégyenült kisAjaz az ágy szélén kuporog, egyedül Judita vigasztaló mosolya csillapítja a feszengését.

- Sebaj, öcsém! – bök saját ágyékára Talán. - Az enyém is tud ilyesmit!

A lányok gyorsan témát váltanak. Politikai kérdésről, dinasztiális problémákról kérdezik Talánt, ő itt a mindentudó, gondolja kisAjaz. Talán végre hosszas okfejtésre talál alkalmat.

Könnyeden, mintha a menza előtt várakozó sorban állnának, várva, hogy beengedjék az ebédre érkezőket.

– No, mi van a filmmel? – kisAjazt érdekli a folytatás. Valóban jobban érdekli, mint a felvetődő témák. Egyikben sem járatos, sem otthon, sem az ismerősei között nem illő ilyesmikről társalogni. Ami van, az van, a körülményeket lehetetlen megváltoztatni, csupán el kell fogadni, és alkalmazkodni hozzájuk. Felhasználni a megnyíló lehetőségeket, vagy elslisszolni a nem tetszők elől.

– Az eléggé furcsa, hogy mindegyik szereplőről kiderül, hogy komplett flúgos. Éppen ezért érdekes, hogy egyetlen néger, félvér, mesztic, kínai, vietnámi vagy izraelita nem jut a filmben szerephez. Ebből arra lehet következtetni, hogy a rendező normakövető, és túlzásba viszi a rasszizmusellenességét. Nem akarja, hogy rossz színben tűnjék fel az, akit a társadalom amúgy stigmatizál. Nekem úgy tűnik, az újabb filmekben néger, mesztic, kínai, üzbég vagy zsidó nem lehet negatív karakter, talán mert könnyen megbélyegeznék az alkotókat. Ez a legújabb, az ezredfordulós filmek legfontosabb jellemzője.

– Mi szeretjük a filmeket! – Márfának helyeselnek a barátnői. – Régebben mindegyik faluban működött mozi vagy legalábbis vetítőgép, amelyet akár a tereken is felállítanak, és pergetik az orsóját. Láthattad, mint Mitta *Ragyogj, ragyogj, csillagom*jában. Ez, hagyjuk meg, a legjobb dolog a kommunizmusban.

– Mert politikai szerepet kap. Agitálnak a filmekkel. – Irina belekortyol a sörébe. A képéről leolvasható, hogy utálja a sört. Vagy nem szokott a keserű italhoz, ezért fintorog tőle.

– Az amerikai trendet követőkben – veti kisAjaz közbe, majd hozzáteszi –, legalábbis a saját tapasztalatom szerint valóban nem szerepelhetnek a filmekben rasszista utalások. Amúgy honnan tudod megállapítani, hogy zsidó? Ott az az énekes, aki néger is, meg zsidó is, de csak annyi látszik a zsidóságából rajta, hogy ronda képű.

– Hát nem a bőrszínéről. A szexjelenet ad rá alkalmat, s hogy mindig van bizonysággal szolgáló jelenet, az pedig arra utal, hogy a metéltekre, rejtetten, de lehet utalni.

– Amíg meg nem jelennek az arab karakterek!

– Hülyeség – szólal meg Talán. – Az amerikai férfiak többsége körbemetélt!

– A főhősnőhöz visszaérkezik a film elején megismert hapsi. Ámbár, mert a nő többször ábrándozik róla, valami homályos a viszonyukban. Bőven lehet, kizárólag álomképként jelenik meg, utalva a becsavarodásra. És itt válik költőivé a mű. Reggelenként a benzintöltő állomás mögötti panzió mögé, oda, ahol az az ominózus, virágzó babföld terül el, ül ki a nő, és meditál. Nézi az ajakos virágokat, és meditál. Olyan részleteket lát a világból, amelyeket eddig sosem, hogyan párzanak a lepkék, miként vonulnak a hangyák, s a szárító szélben miként apad el a pocsolya és repedezik meg (mint a vénasszonyok arca) a föld. Miként foszlanak szerte a felhők. Mondanom sem kell, innentől fogva egyedül nézem tovább a filmet, legtovább Talán bírja.

– S a vége?

– Nem, azt nem mondhatom el.

– Nem hinném, hogy alkalmam lenne megnézni. Nyugodtan mondjad.

– Nem!

– Ne vitatkozz vele! – szól közbe Irina. Végig hallgat a beszámoló alatt. Ez az a pont, amikor felhívhatja Judita fura szokására a figyelmet. – Találjad ki a végét, legfeljebb olyan lesz, amelyet kizárólag neked vetítenek. Mármint magadnak vetíted, a fejedben.

Aztán a három lány elviharzik. A szoba időközben még inkább elhományosodik. KisAjaz

készülődik, pusztán azért nyög felegyenesedésében, hogy indulása miatt ne kelljen magyarázkodnia. Talán alaposan végignézi, látja, a nadrágján nedves folt éktelenkedik. KisAjaz tekintetével megkeresi azt a pontot, ahová Talán szeme szegeződik, bocsánatkérően megemeli a bal vállát.

– Jól vagy? – KisAjaz kopottnak is, froclizónak is érti Talán kérdését, nem is ad rá választ. – Hát akkor a legközelebbi viszontlátásra.

– És köszönöm a sört.

– Semmiség, barátom. Itt ennyi mindig jut számodra.

– Nem vagyok nagy sörös.

– Olykor jól jön. Meg hát nem olyan nehéz beszerezni. Újabban mindenféle sör kapható, köztük kiválóak is.

– Nem vagyok a szakértőjük.

Kilép az ajtón. Judita megnémultan nézi, hogy a kilincsen megáll a keze, óvatosan legyint, és behúzza maga után az ajtót. A folyosó gyér világításában alig találja meg a lépcsőházat, már feledte, hogy emeletre kellett feljönnie. A porta előtt éri utol a lány, belekarol, vonszolja magával az udvarra, s tovább, a kapuzat fölé emelt boltív alatt, ki a háztömb előtti, szabálytalan alakú térre.

– Talán szundít egyet. Nem akarom zavarni az álmát. Lenne kedved sétálni egy kicsit? – Aztán azt is hozzáteszi: – Velem.

– Nincs.

– Akkor arra kérlek, kísérj el egy darabon. Nem akarom, hogy bárki hozzám csapódjék. – KisAjaz felsóhajt, újból erektál a farka.

– Merre? – mutat körbe.

– Bármerre. Mindegy – és Judita jobbjával megragadja a fiú balját, egész testében kisAjaz karjára függeszkedik, és sietősen húzza magával. KisAjaznak fogalma sincs, merre veszik az irányt.

Judita arról beszél, hogy bármennyire is nagyszerű az általa vázlatosan elregélt film, a rendező egyetlen dologgal nem számol. Miszerint egy pont után – szerinte az pedig éppenséggel a legelső cukortartós jelenet – a nézők, származásuktól, nemzeti hovatartozásuktól, biológiai örökségüktől és családi, illetve korosztályi szocializációjuktól függően, eltérően kezdik látni a filmet. Eltérően nézik, igen, s eltérően is értelmezik. Akad olyan kontinens, ahol ismeretlen a répacukor, márpedig a kockacukrot répacukorból préselik. Van, ahol ugyan ismerik a cukrot, de halálosan szeretik. Máshol meg nem javallt a fogyasztása. Ugyanígy lehetséges az olyan ledér kapcsolatokkal, amilyenbe a német származású filmhősnő bonyolódik. Amúgy az is befolyásolja az értelmezést, hogy miféle elképzelés mentén néznek a színésznőre, idolként vagy szajhaként. S mondjuk az is, hogy mely korban, most vagy tíz, vagy ötven év múltán nézik meg a filmet, teszi hozzá.

NAGY ZALÁN

ÚJVILÁG

halat pucolnak az indiánok
amikor meglátnak téged az első turistát
földbe gyökerezik a lábuk
a fedélzetről integetsz nekik lehorgonyzol
egy haldokló erdőhöz közeli öbölben

rémülten figyelnek a törzs felé közeledsz
közéjük lépve rögtön magyarázni kezdik
hogy abból az irányból ahonnan te jöttél
egészen idáig egy medve üldözte népüket
régen a két kontinenst szárazföld kötötte össze
még az ősidőkben szibéria volt az otthonuk
így huszonvalahány szavuk van a hóra

feltérképezed nekik az erdélyi utakat
ahova medvék járnak le a kerekerdőkről
az indiánok sorstársként üdvözölnek
a békepipát alaposan megtömöd dohánnyal
hatszor beszívod hatszor kifújod hat irányba
felfelé és lefelé majd a négy világtáj felé

hogyan lesz egy szövetségből barátság
észak és dél meg kelet és nyugat
ha egyetlen világtájjá sűrűsödne
melyik éghajlat uralkodna a többi fölött
mekkora gyökerek kötnének oda

kitöltöd a kupicákat a pálinka szaga keveredik
a megpucolt halakéval már te is undorodsz
un dor mondod románul azt jelenti *vágyakozás*
kaméleonként igazodnál a táj helyett az időhöz

ha szemügyre veszed a hömpölygő óceánt
az aljnövényzet indái lábadra tekerednek
bekebelez a természet mint pókok a legyeket
mégsem félsz csatlakozol a körforgáshoz
az indiánok befogadnak később elárulják
hogy mára ősatyájukként tisztelik a medvéket
hogy ha egy növényt új helyre akarsz átültetni
a gyökereivel együtt kell kiásnod

üdvözöl a törzsfőnök kezét feléd nyújtja
érzed a tenyere melegét a kérges ujjait
egyetlen szavad van a hóra nem mondod ki többé
nevet adnak neked könnyen megtanulod kiejteni

hálád jeléül kipakolod a fahéjszínű talajra
az erdélyből hozott fűszereket
medvehagymával pácolják a húst
töltik a pálinkát köröznek a legyek
felállítod a sátrad úgy érzed otthon vagy

mégis örökké átutazóban leszel
a nép keménylombú erdővé változik
vendégként a sűrűben nem tudhatod
mikor jön fel és megy le a nap
a fákkal egy új nyelvet beszéltek
amelyben az igéknek nincsen múlt idejű alakjuk

BALOGH ÁDÁM

MINT RÉGI FOTÓKON

Minden délután kiállok a kocsmaépület elé, ami egykor a falu vasútállomásaként működött, de végül nagyobb lett az igény a sörre, mint a vonatozásra. Várom, hogy jöjjön a négyórás gyors, és ilyenkor a régi idők elegáns ruháiba képzelem magam, amilyenekben a kocsmánk falán kiállított fotókon feszítenek a férfiak, oldalukon szép hölgyekkel. Míg befutott a vonat az állomásra, bizonyára kipuhatolták, éppen mit kíván a kiszemeltjük, és már előre eltervezték, mennyi borravalót fognak adni a felszolgálónak, hogy nemesebbnek tűnjenek a származásuknál. Ezek a férfiak urak voltak, ahogy én is úr vagyok ebben a kocsmában kissrác létemre, mert amíg a férfiak a fogukhoz verik a garast, addig én dús borravalókat adok a pultoslánynak, aki mindig akkor mosolyog a legszebben, és ezért a mosolyért nekem megéri mindennap a kakassal kelni, hogy disznóvágásokon segédkezzem. A hentes tisztességgel kifizeti a napszámomat, mi több egy ötszázast is ad a béremen felül, hogy segítsek neki kiszállítani a rendeléseket. Ilyenkor beülök a kocsija hátsó ülésére, ő az ölembe rakja a lyukas ládát, amelyet mindenféle húsokkal púpoz fel, én pedig óvatosan a térdemre csúsztatom a rekeszt.

Tudom, ha egy csepp is ráfolyik a kárpitra, elbúcsúzhatok a napi plusz ötszáz forintomtól. Az egyáltalán nem zavar, hogy a véres lé folyik a lábszáramon, mert mindig megállunk a nyomókútnál, ahol lemoshatom magam, a hentes pedig a gumiszőnyeget, s még vizes kézzel veszem el tőle az ötszázast. A kúttól a kocsmáig mindig sétálok, ennyi idő alatt pont megszárad a lábam. Amikor belépek a kerthelyiségbe, harsányan üdvözölnek a férfiak, majd beszélgetnek tovább, én pedig bemegyek a kocsmába, málnaszörpöt rendelek, és az italom árán felül mindig odaadom azt az ötszázforintost is, amit a lány begyűr egy befőttesüvegbe, én meg kisietek a kerthelyiségbe. A kisablakon keresztül nézem, ahogyan a bankót kiveszi az üvegből, és a dekoltázsába gyűri, én pedig forintra pontosan tudom, mennyit adtam már neki, és várom, mikor vesz belőle egy új szoknyát, amit talán tényleg megvenne, ha tudná, hogy amíg mindenki sörért jár ebbe a kocsmába, addig én az ő új szoknyájáért. Amikor kijön a pult mögül összeszedni az üres korsókat, a férfiak mindenféle bókot szórnak felé, mire ő távoztában a háta mögé veti kacagva, hogy a korsóikat összeszedem, uraim, de a rendeléseikért be kell jönniük, bármennyire is próbálnak itt hízelegni nekem, és én tudom, ez a lány nemcsak az ötszáz forint miatt mosolyog rám másképp, hanem azért is, mert én mindig visszaviszem a poharamat, igaz, én el sem veszek a beszélgetés hevében, nem úgy, mint ezek a férfiak, akik harsányan próbálják túllicitálni egymást, mindenki azt hirdeti, ő dolgozott aznap a legtöbbet. Tudják, hogy én is egész nap dolgozom, mi több a napi meló után még a hentessel tartok, aki, amikor megérkezik a kocsmába, mindig megveregeti a vállamat, és büszkén meséli, milyen kiváló kis segítője van, a férfiak meg hirtelen rólam kezdenek beszélni, nem saját magukról. Olyanokat mondanak nekem, hogy igazi férfi lesz belőlem, amilyen szorgalmas vagyok, meg hogy én sem az unalomba fogok belehalni, az már most látszik, mire én legszívesebben azt mondanám nekik, hogy nem attól lesz férfi valaki, hogy szorgalmas, és én amúgy sem férfi, hanem úr akarok lenni, és legszívesebben az unalomba halnék bele, ha eljön az ideje. Amikor meg azt kérdezik, hogy mit veszek az összegyűjtött pénzemből, csak nem mondhatom, hogy nem rotációs kapára meg fúrógépre gyűjtök, hanem a pultoslány szoknyájára, ezért inkább lesütöm a szemem, mire ők is elhallgatnak, majd a hentes azt tudakolja, hogy van a nagyapám, mert már régen látta, ugye nem beteg, és én mindig mondom, hogy kiválóan van, és magamban hozzáteszem, attól, hogy nem látják a kocsmában, még nem halt meg, és talán kérjen tőle bocsánatot, ha újra maga mellett akarja tudni az öreg szorgalmát, aki inkább a földeken dolgozik, és a kocsmába sem jár, mióta egyszer kigúnyolták. Mi van, Pista bácsi, megint nemesre itta magát? – kacagott a hentes, és vele kacagott mindenki más is, amikor eltűnt a papa tájszólása a sok sörtől. Azonnal vette is a kalapját az öreg, én meg belekaroltam, és hallgattam, ahogyan egész úton morgolódik, hogy nem tudja, mire van olyan nagy szája ennek a meláknak, hiszen volt olyan hülye, hogy megvette uzsorakamatra azt a kocsit, amit a büdös életben nem fog visszafizetni, hiába találta ki ezt a házhoz szállítást, no meg az egyik vágás alkalmával hallotta, ahogyan az anyja kérdezi, miért kellett felvenned azt a hitelt, fiam, a hentes meg erre azt válaszolta, hogy kávéval, hellyel kínáltak, egyszer az életben végre úrnak érezhettem magam, édesanyám. Erre a papa azt mondta, látod, míg én alig várom, hogy a sörözés utáni másnap olyan parasztként ébredjek, mint amilyen mindig is voltam, addig ez a hülye egy életre adósságba verte magát, hogy egy pár percre ne nézzék parasztnak, s amúgy én meg miért vagyok olyan hülye, hogy hagyom, hogy az ölembe rakja azt a lyukas ládát, nem veszem észre, hogy csak azért kellek, hogy ne legyen véres a kárpit, mert egy vagyon lesz a tisztíttatása, ha vissza kell majd adni a banknak a kocsit. Papának sem árulom el, hogy igazából örülök ennek a ládának, legalább szokom a súlyt, mert a pultoslány is így

fogja majd nyomni a térdemet a kocsi hátsó ülésén, miközben a hentes száguld velünk a kocsijával a legközelebbi állomásra, ahol már megáll a vonat. A pultoslánynak egyszer el kell jönnie velem egy vonatozásra az új szoknyájában, és ha időben az állomásra érünk, megkérem a hentest, csináljon rólunk egy fotót, hogy az utókor is lássa, mi volt a divat a mi időnkben, majd kipuhatolom a lánytól, mit fog kérni a büfékocsiban, és bármit rendel is majd, az ötszázast akkor is neki fogom adni, és talán akkor testközelből láthatom a mosolya mellett azt is, ahogy a dekoltázsába gyűri a pénzt.

BÖSZÖRMÉNYI GYULA

BANDI PRÓFÉTA

Mikor a gondatlan kézzel gyalult ajtót megnyitva átléptem a magas küszöböt, Bandi bácsi éppen leemelte a tűzhelyről a teáskannát. Mintha éppen rálelt volna a dzsinnre, amit egész életében keresett, forró gőz párázott ki a pléhkanna görbe csövén. A nyikorgó kilincs zajára a vénember mozdulatlanná dermedt.

– Mit akarsz?! – mordult rám, szemét le nem véve a gőzölgő edényről. Akár azt is hihettem, hogy a ködruhás dzsinnt faggatja további szándékairól, ha már kiszabadult ezeréves kannafogságából.

– Teát akarsz? – hangzott Bandi bácsi repedezett ajkai közül a szó. Ez a kérdés is várhatott a dzsinn válaszára, mégis én feleltem, mert akkoriban már nem hittem a mesékben.

– Nem kérek – suttogtam még mindig az ajtóban állva.

– Akkor jó – bólintott Bandi bácsi. – Úgysem jutna. Különben meg... A te korodban nem teázik az ember. A teázáshoz ugyanis bölcsesség kell.

Tizenöt éves voltam akkor. Bandi bácsi lassan csorgatta csészéjébe a forró vizet, még száraz nyelvének hegyét is kidugta kissé az ajkai közül, így összpontosítva a feladatra. Egyetlen csepp sem fröccsent mellé.

Én beljebb léptem a szobába, izzadó tenyeremet a nadrágomba dörgöltem, és gyűlöltem a teázás szertartását. A tea időt követelt magának. Időt, mely csönddel, finoman párázó illatokkal telt meg, és semmi helyet nem hagyott az én nyugtalan, a megfontolás korlátait hisztérikusan átugró vágyaimnak.

– Ülj le! – horkantott Bandi bácsi. Éreztem, hogy szívesen tudna inkább düledező vityillója ajtaján kívül. Legtöbbször így volt ez. Ha az öreg épp nem utálta a jelenlétemet, akkor közömbösen fogadott. Enyhülést csupán az hozott az ellenszenvében, amikor az asztal sarkára tettem a gyűrött bankjegyet, amivel megváltani voltam köteles a látogatásom okozta bosszúságot.

– Azt hiszed, ettől arannyá változik az a hülye fejed? – kérdezte Bandi bácsi a bankjegyre sandítva. – Hát tévedsz, fiam! A pénzt, azt persze elteszem, de a hitem abban, hogy nyavalyás vakarcs vagy, ettől csak erősödik.

Az öreg így tompította szégyenét, ezt jól tudtam, és nem bántam. Szívesen fizettem az öregnek, és tűrtem a sértéseit, mert kérdezni akartam tőle. Hallani a gondolatait azokról a dolgokról, amikről csak az öregek... Amikről csak ő tudott. Őszintén, sőt szinte betegesen vágyakoztam arra, hogy ez a vén, mocskos szájú, falu szélére kiutált egykori birkapásztor meghallgasson, és feleljen nekem.

Hitem, hogy Bandi bácsi csakis általam felfedezett, nekem kirendelt próféta, szilárd volt, mint a Teremtő hite önmagában.

Bandi bácsi hangosan koppantva tette le a kannát, ezzel figyelmeztetve: ma még nem fizettem meg a belépőt magányos életébe. Önmagamra dühösen kotortam bele ingem zsebébe, és csaptam az asztalra a pénzt. A csésze alján mélybarnára aszalódott teafű megadóan eresztett ki magából minden aromát, amit a forró víz türelmetlensége követelt tőle.

– Halljam hát, bégesd el szépen a mai napra szánt idétlenségedet – szólt Bandi bácsi. Hangjában évtizedek utálata reszelt, amit túl hangos, erőszakos, a világot tátott pofával, egyetlen harapással befalni akaró korosztályom ellen érzett.

Mikor ez a tízezer esztendős vén disznó felszólított, hogy tegyem föl napi kérdésemet, én is mindig meggyűlöltem őt. Ez azonban sosem tartott egyetlen kézrebbenésnél tovább. A következő pillanat a megbékélésé, alázatosságé lett, mert mindennél jobban szükségem volt az én átkozott prófétám szavaira.

– Szeretek – kaptam bele a gondolatba, majd hadaró nyelvem rögvest megbénult, mintha a forrón gőzölgő teába kortyoltam volna bele.

– Marha vagy! – bólintott Bandi bácsi, és közben nem nézett rám. – Aztán mit... Mit szeretsz éppen? Ételt, italt, kutyát, nőt, önmagadat? Mit?

– Én... – kezdtem újra, de megint elakadtam.

– Nem tudod, mi?! – bólintott újra az öreg akkorát, hogy féltem: nagy, busa feje a lendülettől lehengeredik nyakáról, és majd nekem kell megkeresnem a kacatokkal teli kalyiba pókhálótól ragacsos, sötét sarkaiban. El is képzeltem, ahogy rátalálok, két tenyerem közé veszem, magam felé fordítom, és akkor az az öreg koponya gonosz, fogatlan vigyorral majd azt mondja:

– Ez is a te hülyeséged miatt történt. Most hogy igyam meg a teámat, te kis strici?

Bandi bácsi feje a helyén maradt. Szeme a párolgó csészét figyelte, amiben az aranybarna lé csábító gyűrűket vetett, mert a ház előtt eldübörgő kamion megrengette alattunk a deszkapadlót.

– Szeretni akarok – mondtam gyorsan, nehogy a szégyellt szavak örökre a gyomrom mélyén rekedjenek. – Úgy érzem, csak akkor élek, ha szerethetek. Amíg nem szeretek, addig nem leszek több, mint a klotyó feneketlen, sötét lyuka, ami fölé mások nyögve kucorodnak, de... De félek is, mert... Szeretni én csak egyszer leszek képes. Többször nem is akarok. Születni, enni, dolgozni, hibázni, nevetni, megkívánni és talán meghalni is lehet sokszor. Szeretni nem. Szeretni valakit úgy, ahogy szeretni egyedül érdemes: mindent odaadva és elfogadva, mértéket nem ismerve... Én így akarok szeretni. Lehetséges ez? Vagy jobb, ha most kilépek ezen az ajtón, és a következő kamionra bízom, milyen minta legyek az aszfalton?

Ekkor olyasmi történt, ami még soha: az én prófétám hallgatott. Legyek vándoroltak mozdulatlanságunkon, verejték csöppent állunkról, szempilláink egyszerre ereszkedtek le és rebbentek fel. Végül lassan az ajtó felé léptem, mert a távolból újabb kamiont, az én kamionomat hallottam közeledni.

Az öreg hangjától, amit torka most lágyan, az utálat rekedtségétől megfosztva küldött utánam, kirázott a hideg.

– Eridj, és keresd meg! – Bandi bácsi dühösen, hangosan szürcsölte a teáját, mintha meg akarná büntetni, amiért kihűlt.

– A káoszban keress egy kezet, amelyet elérhetsz és megérinthetsz és megfoghatsz. Keress öt ujjat, amelyben megbízhatsz, és akkor egy pillanatra – de nem tovább, csak egy pillanatra –, egy pillanatra rend lesz a káoszban, nyugalom, lesz középpontja; két összefonódott kéz, aztán a kezek széthullnak, és többé nem találják egymást, és visszatér a káosz, és rosszabb lesz, mint volt. Megérinteni egy kezet a káoszban, ez a szerelem. Ha ezt megteszed, ha csak egy pillanatra is, beléptél az istenek birodalmába. És ki a fene tudja, hogy az hol van?

Kiléptem az ajtón. A kamion elrobogott előttem, forró szelet söpört az arcomba, és megborzolta a hajamat. Átrohantam az úton, felugorva megpofoztam egy tölgyfa mélyre hajló leveleit, hangosan versenyt kiáltottam a széllel.

– Megkeresem! – üvöltöttem a lenyugvó nap után, nehogy lemaradjon boldogságom híréről. Majd hirtelen megrémültem.

– A fenébe is, elfelejtettem – motyogtam magam elé. – Elfelejtettem megkérdezni, hogyan mondjam meg *neki*, hogy szeretem? Hogyan, amikor majd rátalálok?

Megfordultam, hogy visszatérjek Bandi bácsi házához, de rájöttem: mára már nincs több pénz nálam.

– Holnap! – döntöttem el. – Igen, holnap ezt fogom megkérdezni a vén disznótól.

Másnap Bandi bácsit halva találta a szikvizes Jóska, akivel olykor együtt iddogált.

Ennek sok éve már. Azóta megtaláltam őt, akit kerestem, idefenn, a nagyvárosban, de amit teszek vele, az valahogy mind csupa rossz, suta mozdulat. Amit mondok, dadogásba fullad. Simogatásom pofonná rándul. Csókom harapássá változik. Szeretni akarom, és ezt ki is mondanám neki, mégis néma maradok.

Most a járdaszegélyen állok. Mögöttem a szürke panel, kezemben cigaretta. A harmadik emeletről is hallani vélem, ahogy ő, akit nem tudok jól, okosan, szépen szeretni, sír.

SZEKRÉNYES MIKLÓS

BÜDÖS ÉS HALOTT

Kétezer végtelen nyara. Anita és Misi a Margitszigeten találkoznak. Harmincöt évesek. Nita tíz éve Amerikában él. Kisiskolás koruktól a gimnázium végéig egy osztályba jártak. Nita egy könyvet és egy papírzacskót vesz elő a táskájából. Először a könyvet adja oda Misinek. „Mi ez?", kérdi Misi. „Hát az első köteted", mondja Nita. „Kinyomtattam a nekem írott leveleidet, beköttettem, itt van, te írtad. Két példány létezik belőle a világon. Az egyiket dedikáld, mondjuk, nekem. Mondjuk ezt. Ne izguljál, nálam van a másik is, megkapod", nevet rá a lány. Neki mindig lány lesz, úgy fog rá gondolni még kétezerhúszban is. Misi forgatja a könyvet, rendes könyv, ott van rajta a neve, címet is kapott, copyright, Rejtelmek Kiadó, Boston. Őrület. Elszégyelli magát. Nita erős akcentussal beszéli a magyart. „Hoztam tollat is. Amerikai. Írjad ezzel! Aztán tedd el emlékbe!

Vagy emlékül?" Nevet. Sokat nevet, nem kényszeresen; ez a nevetés hitelesíti az amerikaiságát. Igaz, mindig is sokat mosolygott meg nevetett, talán ezért is hitték el neki könnyen, hogy egyszer amerikai lesz. Kétezerben már az. Van amerikai férje, akit többször letartóztattak, mert a rakéták ellen tüntetett, igen, talán a rakéták ellen. Misi nem biztos benne, nem jut eszébe, mi ellen tüntetett Nita férje, de az biztos, hogy van egy lányuk, aki kicsit tud csak magyarul. Makón nyaral a rokonoknál. Az apja meg Bostonban várja őket, ha éppen nincs börtönben. De az is lehet, hogy megint lelocsolt festékkel valami rakétát, bármi megtörténhet Amerikában, gondolja Misi, úgyhogy Matt, így hívják a fickót, lehet, hogy megint csücsül. A könyv miatt majdnem elsírja magát. Rájön, mennyire szereti a lány. A francba! Minek ment Amerikába? Ő nem akar Amerikába menni. Pedig Nita sokszor elmagyarázta neki, hogy ott tényleg szabadság van, akár komplett náci egyenruhában is tüntethetsz a zsidók vagy a négerek ellen, ha nem verekszel, nem öntesz le rakétát semmilyen színű festékkel, hagynak véleményt nyilvánítani. Bármilyen agyament véleményt. Hangoztathatod a fehér felsőbbrendűséget, mondhatod, hogy az elnök egy kretén, nyilvánosan lehetsz buzi vagy homofób, akár még komcsi is, az a lényeg, hogy mindezt szabadon teheted, nem akadályozhat senki, mert egyedül csak akadályozni nem szabad. Sem a rakétákat, sem a buzikat, sem a négereket, de még a homofób nácikat sem abban, hogy azok legyenek, amik. Mert az akadályozásért jogosan jár büntetés, ezt még ő is elismeri, a férje pláne, nem is beszélve a látens homi nácikról meg a prűd sztálinistákról. Most, hogy újra erről beszél a lány, Misi bólogat, „hát ja, igen, persze". Nita odatolja Misi elé a papírzacskót. „Itt a pénz, fogjad, adjad az orvosoknak, csinálják meg jól a műtétet." Vastag a zacskó, sok dollár van benne. Mindenféle címletek. Misi nem tudja szétszálazni magában a szerelmet, a hálát, a szégyent, a számítást és a szentimentalizmust. Hogy mi hány százalék, s ami a százból marad, az micsoda. Elteszi a pénzt, ír valamit a könyvbe, visszaadja Nitának, cserébe megkapja a világon egyedül létező dedikálatlan példányt. Ülnek a padon, bámulják a Dunát. Hát nem egy Mississippi, az tény. Misi tudja, mi jön, nem akarja, hogy jöjjön. Jobb lenne, ha megölelnék egymást, vagy elhúznának egy másik szigetre meghallgatni Lou Reedet. Az nagyon frankó, még a világnak ezen az unalomfüstben fuldokló perifériáján is, amikor Lou félig énekli, félig mondja, hogy „hey honey, take a walk on the wild side". Biztos másként és másért, mint Amiban, de fullra cool, szóval őt kéne inkább hallgatni, ehelyett Nita elront mindent, aminek a roncsolása eddig egyedül Misi előjoga volt. „Vigyed a pénzt, csinálják a műtétet, aztán gyere velem! Te is fiatal még, én is fiatal, kezdjünk tiszta lappal. Menjünk Amerikába! Ez itt nem élet." Misi kérdezné, mi lesz a férjjel és a rakétákkal. Szabad-e magára hagyni azt a drága embert, hogy feleség és gyerek nélkül küszködjön akkora böhöm fegyverek és letartóztató rendőrök ellen, de Misi nem kérdez, csak rázza a fejét. „Nem lehet, mondja, nem tudok". „Te nem vagy szabad", mondja Nita. „Ez igaz", ismeri el készségesen Misi. „Hát ezért kell neked velem jönni, hogy legyél szabad Amerikában." „Nem, Nita, mondja gyengéden Misi, maradj itthon, az lehet pálya, ha szeretsz, de tudom, hogy szeretsz." „Hülye vagy? Inkább élek valami bunkók lakta texasi porfészekben, mint Pesten, gyere te", mondja a lány. „Nem lehet, Nitocska, nem tudok angolul, félek a fegyverektől, rajtad kívül itt van mindenkim, meg aztán még csak nem is Pesten képzelném el az életem. Van egy falu, és a mi szerelmünk sem annyira feltételek nélküli, mint ahogyan ott elfogadnak. Nem tudok és soha nem is fogok tudni menni." Nita dühös, már-már lesajnálóan néz Misire. „Értem", mondja. „Én elválok, ha jössz, ha nem. Miattad. De ha maradsz, akkor is." „Sajnálom", mondja Misi, miközben rágyújt. És tényleg sajnálja. Régóta fél tőle, hogy végiggondolja kettejük közös történetét. Halogatta,

hát ez lett belőle. Nita felmarkolja a táskáját. „Gyere, mondja, kísérj el a villamosig, nemsoká indul a vonat Makóra." Szótlanul sétálnak egymás mellett, majd álldigálnak a megállóban. Amikor feltűnik a villamos, megcsókolják egymást. „Ha meggondolnád magad, küldj egy esemest, még egy hétig itt vagyunk." „Jó", mondja Misi, de mindketten tudják, hogy nem gondol meg semmit. Nem szokása a meggondolás. „A cigiről meg szokj le, büdös leszel tőle, és halott", kiáltja Nita az indulni készülő villamosról. Mindketten sejtik, hogy valószínűleg ez az utolsó mondata számára. Hamarabb pusztul el a föld, mint hogy ők még egyszer egymással és csak egymással beszélgessenek. Misi nézi a távolodó villamost. Megrendülést kellene éreznie, de még megkönnyebbülést sem érez. „Jó", súgja maga elé.

KISS LÁSZLÓ

SEMMIBŐL JÖTT, HIRTELEN SZERELEM

Tibi munka után bepattan tavaly vásárolt Škoda Octaviájába, elfordítja a sluszszkulcsot, rükvercbe rakja a sebességváltót, majd nagy lendülettel kifarol a ház elől. A településtáblát elhagyva tövig nyomja a gázt, letekeri az ablakot, és ráadja a kakaót a Tankcsapdára. Lukács László nagyon keserű, arról énekel, hogy hiába csinálta, a csaja eldobta, és hogy nem akar semmi mást, csak füstöt meg lábdobot. Tibi idáig nem merészkedik, ő halat akar fogni. De leginkább csak ülni a csendben.

Azazhogy miféle csendben! Régóta vallja, hogy akinek a természetről az idill meg a csend jut eszébe, az valószínűleg sohasem dugta ki az orrát otthonról, de hogy erdőt vagy vadvizet nem látott, az biztos. Tibit már a pecaszüzesség elvesztésekor magával ragadta a Körös élővilágának mámorító neszezése, az állandó zsongás, a szarvasok harákolása, a békák dixielandje, a kabócák reszelése, vagy amitől mindig felfokozott lelkiállapotba kerül, a legüdítőbb zene: a víz csobbanása, ahogy a rablóhal rámozdul a zsákmányra. Egy nyári este összeszámolta, hányféle hangot hallhat az ember, ha a természetet járja. Beleszámítva a közeli vicinális zakatolását, nem egészen három perc leforgása alatt huszonötig jutott: rovarok, madarak, a szél és még mennyi minden. Ezt a szimfóniát rögtön megismertette Ágival is, amikor a lány először jött vele haza, bemutatkozni Tibi szüleinek. Ott az erdő szélén, ahogy a huszonötféle hangot hallgatták, csattant el közöttük az első igazán emlékezetes csók, meleg, szerelmes összefonódással, amiből tudni lehetett, hogy ásó, kapa.

Aztán nagyharang lett, igen csúnya harangozással. Pedig milyen szépen indult minden! Tibi szülei valósággal belehabarodtak a csendes, bájos mosolyú Ágiba, aki ugyanakkor visszafogott lelkesedéssel kísérgette párját a vízpartra, és mialatt Tibi zaklatott idegállapotban várta a kapást, leginkább csak egy nyugágyban fekve olvasott. Persze gyúrt paprikás kenyeret is, mint minden rendes horgászbarátnő, sőt egyszer-egyszer Tibi kérésére halat is szákolt, de láthatóan unta a kikapcsolódásnak ezt a formáját. Tibi nem tudta feledni a fintort, amelyet Ági arcán látott, amikor közösen segítettek partra egy izmosabb compót. De azért jól kiegészítették, szavak nélkül is értették egymást. Egyek voltak. Legalábbis Tibi így hitte. Leendő gyermekük nevében már az első hónapjubileumon megegyeztek, és úgy kalkuláltak, hogy a közösen leélt egyetemi évek után hazaköltöznek Tibiékhez, a hátsó udvari kisházat kapják meg ideiglenesen, míg el nem kezdenek építkezni a szomszédos utcában. Tibi apja már évekkel azelőtt megvette a telket. Ezt a zavartalannak ígérkező életpályát törte derékba egy semmiből jött, hirtelen szerelem. A múlt nyár végén Ági közölte vele, ne haragudjon, de ő mégiscsak Pesten képzeli el a jövőt. Amikor hozzátette, hogy inkább maradjanak barátok, Tibi arcán furcsa rángás futott végig, mintha a lány azt kérné tőle, lője agyon. Abban a pillanatban meg is tette volna. De aztán csak a keserűség és az értetlenkedés maradt. Ennyit jelent a keszegfogás Ináginak? A Körös helyett Balaton Sound? Hát milyen nőt szerettem én, hogy egy nyálas közgazdász elragadja, mint balin a küszt? Ide jutottunk?

A magányos peca nagy segítség, és Tibi tizenkét hónapja magányosan pecázik. Legalább van lehetőség elmélyülni. Helyükre kerülnek a dolgok. És nem kell folyton kérdezgetni egy biodíszletet, hogy jól érzi-e magát, nem éhes-e, nem szomjas-e, miben lehet a szolgálatára. Hat óra elmúlt. Odabenn a városban kezdetét veszi az esti műszak, és idekint sincs ez másként. Csak míg bent a relégyár gépei zakatolnak, ahol Tibi mérnökként dolgozik, itt a szüntelen küzdelem megy az életben maradásért, növények és állatok fojtják és gyűrik egymást, a felszín érintetlen zöldje csak álca: mögötte élet-halál harc folyik. Nincsenek csodák, nem lehet leélni az életet anélkül, hogy az embert át ne vágják a palánkon. Ez a valóság, csóválja a fejét Tibi, miközben felcsalizza a szereléket.

Lendít, a horog a túlparti bokrok előtt csapódik a vízbe. Tökéletes dobás. Elsimulnak a hullámok. Tibi megigazítja a kapásjelző gyűrűt, leereszkedik a kisszékre. Alkonyodik, élénkül az élet, kishalak jönnek rajban, agresszív csobbanások jelzik a ragadozók őrségváltását, a fák előtt jégmadár hasít. Bármennyire érthetetlen, talán mégsem ez volt az Ági világa. Jobban oda kellett volna figyelni. Több gondoskodás, kevesebb önérzet. Töpreng, tépelődik, nem is a kapásra figyel, ami hol jön, hol nem. Most leginkább nem. A tapasztalt horgász különben is olyan, mint a rutinos autóvezető, oda se néz, de tüstént jeleznek a radarok, ha helyzet van.

Tibi úgy ismeri a Körösnek ezt a szakaszát, akár a tenyerét, mégsem tud betelni a látvánnyal. Errefelé kevés a nád, sás szinte semmi, de a bokrok összekapaszkodása miatt átláthatatlanul sűrű a túloldal zöldje. Akác és vadmálnabokor, nőszirom és gyermekláncfű alkotja ezt a mesés gazdagságot, a térdeplő fűzfák közt megbújik a gém, récecsaládok kerülgetik a sulymot a partközelben, és egy-egy kócsagot is látni. Az apró termetű rágcsálókra ölyv, bagoly les, a gáton őzek botladoznak. És mindig ott zsong a fejben a huszonötféle hang. Nem szabadul tőle Tibi. A repülők vonulását szereti még, nézni az egymást keresztező kondenzcsíkokat. Van, aki soha nem találja meg az igazit, gondolja, amint fölpillant az égre, és olyan mélyre süllyed, akár a beszakadt fenekezőólom, mert eszébe jut a tavalyi hazaút Hamburgból, a gép ereszkedése a repülőtérhez közeledve, a szertartásos csók a terminálban. És hogy ennyi volt.

Ekkor kapcsolnak be a radarok. Valami motoz a susnyásban. Tibi mindent tisztel, ami természet. Egy kivétel van: a patkánytól irtózik. Lekapja tekintetét az égről, és a csalitost figyeli. Pillanatok alatt kész a haditerv. Kevéske csemegekukoricát szór a vödör köré, és rámarkol a merítőháló nyelére. Vár. Nem telik el másfél perc, hajladoznak a fűszálak. Elképzeli, ahogy a gyűlölt rágcsáló rámozdul az etetőanyagra, mintha csak a közgazdász mászna elő a gazból, ő lesújt, és vége is. Ott fekszik a rusnya dög meglékelt koponyával, viheti éjjel a róka. Csak fél szemmel mer odanézni, a hányinger környékezi. De nem a patkány jön. Fürge állatka bukkan fel, majd azzal a lendülettel, amellyel magával ragadja az egyik kukoricaszemet, el is tűnik a csalitosban. Mintha a szeme káprázott volna, Tibi csak egy foltot észlel.

Másnap megint kiül. Ugyanaz a koreográfia, valami surran a fűben, viszi a kukoricát. Tibi újabb marékkal szór a vödörhöz, ez a harmadik adag ezen az estén. A következő napon már csak ürügy a peca, elő se veszi a botokat, a fura idegent akarja előcsalogatni. Alkonyatkor érkezik is, világosbarna test – Ági szeme volt ilyen barna –, gombszemek, és ami igazán különleges: fekete csík szalad végig a gerincén. Tibi sose találkozott effélével, pedig húsz éve járja a

Köröst. Euforikusan kotor elő a kisállat a szúrós növényzetből, de a vödörhöz érve megtorpan. Tibi moccanni se mer a sámlin. Érzi, ha csak nagyobbat sóhajt a kelleténél, vagy véletlenül megrándul egy izom a lábában, az egérnek abban a pillanatban nyoma vész. Merthogy egér a jövevény. Hosszúkás orr, gömbölyű fülek, kicsi test. Minden egérszerű rajta. Az is, ahogy a méretes kukoricaszemet rágja: mókásan darálja a fogsorával, mint a rajzfilmegérkék.

Tibi otthon megnyitja a postafiókját. A *National Geographic* szerkesztőségének fogalmaz levelet. Részletesen ecseteli az ismeretlen élőlény felépítését és szokásait, a környezetet, sőt még a csemegekukorica márkáját – sparos morzsolt – is megadja. Három nap telik el, ezalatt Tibi háromszor is kimegy a vízre, ahol minden alkalommal ugyanaz a film forog: kukorica, motozás, egér. A negyedik nap reggelén érkezik a válasz, udvarias megszólítás – „Kedves Tibor!" –, a kétsoros tiszteletkör végén pedig ott a diagnózis: „egybehangzó véleményünk szerint az Ön által látott állat neve: pirókegér." Búcsúzóul a szerkesztőség tagjainak jókívánsága. Pirókegér, gyanúsan hülye név, Tibi azt hiszi, a bolondját járatják vele, ezért rákeres. Nem hisz a szemének: tényleg Ő az! Profilból fotózva, elölről fényképezve, faágon teper, almot bélel, dióbelet majszol, és van egy különösen szívmelengető fotó, amelyen a levegőbe szimatolva ágaskodik. Összetéveszthetetlenül egyedi. Édes pofa, mosolyodik el Tibi, és ízlelgeti a szót: pirókegér. Gyöngéden mondja, puhán, szinte leheli.

A következő hétre szabadságot vesz ki. Szalonnasütő nyársat, kenyeret, kolbászt és söröket pakol a kocsiba, a horgászhelyen sátrat állít. Ágival is aludtak kinn néhányszor, jó volt, szép volt, sőt igaz is volt, de most kár ezen rágódni, sietni kell, leszállóban a nap. Bár az éjjelek kicsit hűvösek, minden nyűgért kárpótolja az alkonyatkor érkező vendég. Ott van hétfőn, kedden, és jön szerdán, meg azután is, a hét minden napján, lendületesen morzsolja a kukoricát. Tibi szerdán szólítja meg először. A pirókegér tűnődni látszik. Aztán szempillantás alatt felszívódik.

Csütörtökön Tibi beszalad a városba. Miután kikeveredik a gátról, tövig nyomja a gázt, letekeri az ablakot, és ráadja a kakaót a Tankcsapdára. Lukács László vágyakozón énekel, azt akarja, hogy legyen minden héten péntek. Tibi egyelőre a csütörtököt is nagyon élvezi. Előbb a Laca Pecába megy, ahol kishalazó botot vesz, majd a csemegeüzlettel zárja a bevásárlókörutat, három szuperédes, ropogós Bonduelle Gold konzervkukoricát pakol a kosárba. Aznap este ezt szórja a fűbe. A hatás a reméltnél is lenyűgözőbb: az egér nemcsak közelebb araszol, de már a hirtelen mozdulatoktól sem riad meg. Tibi rágyújthat, szisszenthet egy Borsodit, kalimpálhat a szúnyogok miatt, Piri békésen lapul a sárga diszperzites vödör mellett a fűben. Tibi agyát mintha paradicsomsűrítménnyel töltenék fel – gimis korában a sztrókot képzelte ilyennek –, a látása elhomályosul, a pulzusa vadul ver, a gyomra görcsben, és mintha lepkék rajzanának a hasában. Lekapcsolnak a hangok is, csillaghullós augusztusi éjjel van.

Másnap felcsalizza a kishalazóst is. Épp csak a part elé pottyantja be, lefekteti a botot a susnyásra, és kukoricát szór köré. Szemközt a napkorong fenségesen csúszik alá az égbolton, és ők csak ülnek egymás mellett az alkonyi tájban, Tibi és a pirókegere – bélszínroló két pici füllel –, nézik a vizet, várják a kapást. Bizakodva tekintenek a közeli jövőbe. Szavak nélkül is értik egymást.

Vasárnap este Tibi úgy dönt, lő egy szelfit. El fogja küldeni Ináginak. Kattan a telefon: megvan az első közös kép. Oldalra les, mutatja a készüléket. A pirókegér fölpillant rá. Fekete gombszemében hála és bizalom. Tibi lesüti a szemét, úgy kérdi.

– Szeretsz?

A pirókegér nem válaszol. De mintha alig észrevehetően biccentene.